

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Jag är också en bit

Biologiska föräldrars beskrivning av samarbete med
familjehem inom modellen familjehemsboende
i ett terapeutiskt sammanhang

SW 2566 Vetenskapligt arbete inom Psykoterapeutprogrammet, med inriktning familje- och systemorienterad psykoterapi. Avancerad nivå, 15 hp

Scientific Work in the Psychotherapy Program, specializing in families, 15 higher education credits

Vårterminen 2023

Författare: Tomas Carlsson och Ulla-Karin Littorin

Handledare: Jonas Stålheim

Sammanfattning

Titel **Jag är också en bit.** Biologiska föräldrars beskrivning av samarbete med familjehem inom modellen familjehemsboende i ett terapeutiskt sammanhang

Författare Tomas Carlsson och Ulla-Karin Littorin

Nyckelord Samarbete, görande, tredelade föräldraskapet, familjehem, biologiska föräldrar

Studiens syfte var att undersöka hur biologiska föräldrar som haft sina ungdomar placerade inom Familjevårdsstiftelsens verksamhet beskriver att samarbete mellan dem och familjehemsföräldrarna gjordes under tiden deras ungdomar var placerade. Vi undersökte vidare vad biologiska föräldrar uppfattar att Familjevårdsstiftelsen ”gör” för att få samarbetet att fungera. Undersökningen gjordes genom intervjuer med sex biologiska föräldrar som tidigare haft sina ungdomar placerade inom Familjevårdsstiftelsens verksamhet. Urvalet var strategiskt och det skedde genom att kontakt togs med biologiska föräldrar som fanns i kollegors kontaktnät. Materialet bearbetades genom tematisk analys. Resultatet visade att biologiska föräldrar uppskattar att rollerna runt den placerade ungdomen tydliggörs och att det skapar en grund för samarbete. De såg också vikten av att det finns en tredje part som hjälper till för att skapa utrymme för samarbete och ge stöd. De beskrev även värdet av att få se hur familjehemmet gör med deras ungdom och att det skapar tillit som en grund för samarbetet. Vidare framkom att biologiska föräldrar är väldigt nöjda med det sätt som samarbetet fungerade under placeringen på Familjevårdsstiftelsen, men att det också kunde se att samarbetet ibland behövde göras med mer distans, utifrån ungdomens behov.

Abstract

Title **I'm also a piece.** Biological parents' description of cooperation with family homes within the model family home living in a therapeutic context

Authors Tomas Carlsson and Ulla-Karin Littorin

Keywords Collaboration, doing, threepart parenthood, family home, biological parents

The aim of the study was to find out how biological parents who had their young people placed within the Family Care Foundation's context describe that cooperation between them and the foster home parents was made during the time their young people were placed. We further investigated what biological parents perceive that the Family Care Foundation "does" to make the collaboration work. The survey was conducted through interviews with six biological parents who previously had their young people placed within the Family Care Foundation's context. The selection was strategic, and it was made by contacting biological parents within colleagues' contact networks. The material was processed through thematic analysis. The results showed that biological parents appreciate that the roles around the placed youth are clarified and that it creates a basis for cooperation. They also saw the importance of having a third part that helps to create space for collaboration and provides support. They also described the value of being able to see how the family home does with their youth and that it creates trust as a basis for cooperation. Furthermore, it emerged that biological parents are very satisfied with the way the collaboration worked during the placement at the Family Care Foundation, but that it could also be seen that the collaboration sometimes needed to be done with more distance, based on the youth's needs.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1. Inledning	3
1.1 Problemformulering.....	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Frågeställningar	5
1.4 Modellen – från det utvidgade terapirummet till familjehemsboende i ett terapeutiskt sammanhang	5
1.5 Begrepp.....	6
2. Kunskapsläge och forskning	6
2.1 Tidigare forskning om barn- och ungdomar i familjehem gällande kontakt med biologiska föräldrar.....	7
2.1.1 Systematiska översikter om placerade barn och deras biologiska föräldrar	7
2.2 Tidigare forskning om biologiska föräldrars roll, involvering och samarbete med familjehem och socialtjänst	8
2.2.1 Biologiska föräldrar om roll och samarbete.....	8
2.2.2 Biologiska föräldrar om socialtjänsten	8
2.2.3 Om biologiska fäder och mödrar i korthet	9
2.3 Tidigare forskning om familjehem och socialtjänst angående biologiska föräldrar och samarbete	9
2.3.1 Familjehem om biologiska föräldrar, socialtjänst och samarbete.....	9
2.3.2 Socialtjänsten om biologiska föräldrar, familjehem och samarbete	10
2.4 Tidigare forskning om det tredelade föräldraskapet.....	10
2.5 Sammanfattning.....	11
3. Teori.....	12
3.1 Narrativ praktik - alternativa berättelser och vittnen.....	12
3.2 Från själv och utan svar - till relationer och ständig tillblivelse.....	13
3.3 Vikten av polyfoni/flerstämmighet.....	14
4. Metod/Våra utgångspunkter	15
4.1 Metodval.....	16
4.2 Litteraturundersökning	16
4.3 Urval	17
4.4 Genomförande	17
4.5 Datainsamling	18
4.6 Kvalitetskriterier inom kvalitativ forskning	18

4.6.1 Trovärdighet.....	19
4.6.2 Överförbarhet.....	19
4.6.3 Pålitlighet	19
4.6.4 Objektivitet	19
4.6.5 Reflexivitet.....	19
4.7 Analysmetod.....	20
4.8 Etiska aspekter och överväganden.....	21
4.8.1 Forskningsetiska principer	21
4.8.2 Forskarnas egen reflexiva etik	22
5. Analys och resultat	22
5.1 Strukturen	23
5.1.1 Tydliga roller	23
5.1.2 Allas röster är viktiga.....	24
5.1.3 Alla har sin.....	25
5.1.4 Att samarbeta på olika sätt	27
5.2 Processen	29
5.2.1 Att se	29
5.2.2 Att göra erfarenheter	32
6. Avslutande diskussion.....	34
6.1 Forskarnas egna reflektioner kring studien	35
6.2 Förslag på vidare forskning	37
Referenslista.....	38
Bilaga 1	44
Bilaga 2.....	46
Bilaga 3.....	47

1. Inledning

Området vi kommer att undersöka berör den förstärkta familjehemsvården och den modell som vi själva arbetar med (se kap 2.). Enligt Kunskapsguiden (2022) så är förstärkta familjehem sådana familjehem som får extra stöd genom till exempel utbildning och handledning från socialtjänsten eller från konsulentverksamheter som socialtjänsten anlitar. Bistånd från socialtjänsten i form av förstärkt familjehemsvård innebär oftast att någon får intensiv hjälp under en kortare period av sitt liv för att sedan kunna flytta hem till sina föräldrar igen eller till egen lägenhet.

Författarna till denna uppsats arbetar båda på Familjevårdsstiftelsen i Göteborg, som är en verksamhet inom den förstärkta familjehemsvården.

Enligt socialtjänstförordningen avser ett familjehem ”ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt” (3 kap. 2§ socialtjänstförordningen (2001:937), SoF.).

Det lagstadgade stödet för familjehemsvård finns i SoL, (Socialtjänstlagen (2001:453)), LVU, (Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga), LSS, (lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade) och LVM, (lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall). Den verksamhet som denna uppsats utgår ifrån har endast placeringar utifrån SoL, LVU och LVM.

I 6 kap. 1 § fjärde stycket SoL, som avser vård utanför det egna hemmet, där familjehemsvård ingår, står att ”Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.” (Socialtjänstlagen, 2001).

Socialstyrelsen är den myndighet som har som uppdrag från Socialdepartementet att ta fram föreskrifter och kunskapsstöd när det gäller bland annat familjehemsvård. De har publicerat flertalet skrifter med syfte att tydliggöra ansvarsfördelning mellan familjehem, vårdnadshavare och socialtjänst, det så kallade *tredelade* föräldraskapet. Detta har kompletterats av andra skrifter som ger mer utbildningsunderlag för familjehem och där kontakten mellan vårdnadshavare och familjehem är en del av det som berörs.

I Socialstyrelsens skrift *Ett Hem Att Växa I* (2017) framgår att om ett barn eller ungdom behöver bo i ett annat hem under en period ska intentionen vara att återförena barn och förälder. För att bibehålla kontinuitet i relationer och underlätta en hemflytt ska kontakten med närstående främjas under placeringen. Vikten av varaktighet i relationer lyfts också i relation till det familjehem som barnet flyttar ifrån vid en hemflytt (Socialstyrelsen, 2017). Angående det tredelade föräldraskapet så betonar Socialstyrelsen att föräldern i de flesta fall fortsätter att vara vårdnadshavare under placeringen i familjehemmet. Familjehemmet har ansvar för den dagliga omvårdnaden och socialtjänsten för helheten och samordningen. Detta kräver ett samarbete mellan alla tre delar och en respekt för de olika ansvarsområdena och rollerna. Särskilt lyfts den utsatthet och underlägsenhet barnets föräldrar kan uppleva då de inte bedöms som tillräckliga för att ta hand om sitt barn. Känslomässiga reaktioner kan riktas mot både familjehem och socialtjänst och är viktiga att hantera för att samarbetet ska kunna fungera och att barnet inte hamnar i en konflikt mellan föräldrar och familjehem (Socialstyrelsen, 2017).

Socialstyrelsen (2017) lyfter fram flera skäl till att barnet som placeras ska ha en fungerande kontakt med sina föräldrar under placeringen inte bara utifrån en eventuell hemflytt efter placeringen utan även utifrån identitetsutveckling där det betonas att barn behöver känna till sin bakgrund och historia. Kontakten med de biologiska föräldrarna kan även bidra till att

barnet kan få ihop och nyansera sina känslor för föräldrarna, där det ofta finns besvikelse och ilska, men även positiva känslor. Kontakten med föräldrar kan också minska barnets oro för hur föräldrar och syskon har det (Socialstyrelsen, 2017).

I Socialstyrelsens kunskapsstöd till socialtjänsten (2019), lyfts vikten av en fungerande kontakt mellan familjehem och föräldrar fram som grund för att undvika att barnet hamnar i en lojalitetskonflikt och underlätta för att barnet ska kunna landa i familjehemmet, men även som grund för att föräldrar ska fortsätta att kunna känna sig viktiga i sina barns liv och få insyn i barnets vardag. Här finns också många konkreta råd för hur umgängen mellan barn och föräldrar ska bli bra (Socialstyrelsen, 2019).

I kunskapsstödet (Socialstyrelsen, 2019), tydliggörs att socialtjänsten har ansvaret att ge vårdnadshavare med barn i familjehem, stöd och råd i föräldrarollen och i kontakten med familjehemmet under placeringen, detta ansvar omfattar dock bara vårdnadshavare och inte andra viktiga vuxna i barnets nätverk (Socialstyrelsen, 2019).

I en handbok för socialtjänsten gällande placering för barn och unga (Socialstyrelsen, 2020), framhålls att inte bara geografisk närhet till familjehemmet är viktigt för att upprätthålla ungdomens kontakt med sitt nätverk utan även att närhet i kultur och synsätt som kan underlätta samarbetet med det biologiska nätverket är viktigt (Socialstyrelsen, 2020). Detta innebär att en bedömning ska göras i valet av familjehem där likheten mellan familjehem och biologiska föräldrar ska värderas.

1.1 Problemformulering

Nyfikenheten att undersöka samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehem kommer ifrån att det är ett delsystem i Familjevårdsstiftelsens modell och i samhället där det för närvarande saknas beskriven kunskap kring biologiska föräldrars upplevelser. Det finns forskning om vikten av goda relationer inom familjehemsvården, men det finns luckor i forskningen om hur goda relationer skapas och bibehålls mellan biologiskt system och familjehem. Att lyfta vikten av att ett gott samarbete mellan familjehem och biologiska föräldrar men att inte ge förslag på hur detta samarbete kan skapas lämnar ett utrymme för gissningar och att hela tiden behöva uppfinna sitt eget sätt. Den modell ” Familjehemsboende i ett terapeutiskt sammanhang”, som uppsatsen utgår ifrån och som finns på Familjevårdsstiftelsen i Göteborg (Familjevårdsstiftelsen, 2023), inkluderar det biologiska nätverket och ger stöd för kontakt mellan familjehem och biologiska föräldrar.

Modellen gör till skillnad från det som ingår i socialtjänstens uppdrag, inte skillnad på om man är biologisk förälder eller annan närstående, utan de viktiga vuxna som finns runt den unge bjuds in efter samråd med ungdomen, vårdnadshavare och socialtjänst.

Efter avslutade placeringar på Familjevårdsstiftelsen görs redan idag utvärderingar med den placerade, med familjehemmet och de professionella som arbetat runt den unge, men ännu inte med det biologiska nätverket. Vi ser här ett behov att fråga de som berörs för att ta reda på mer i stället för att utgå ifrån att vi vet vad som fungerar. Denna uppsats blir en inledning till att utforska vad som blir hjälpsamt och hur vi gör det tillsammans. Vi kommer att undersöka en begränsad del av detta fält och snarare göra ett djupdyk än en bred undersökning och den kommer att säga något om just det vi studerat just när vi studerade det. Vi lämnar övriga fält öppna för andra att fylla med fler undersökningar.

1.2 Syfte

Vi vill genom att intervjua biologiska föräldrar som har haft sina ungdomar placerade i Familjevårdsstiftelsens familjehem undersöka hur de upplevde samarbetet med familjehemmen under den tid deras ungdomar var placerade. Det vi hoppas närma oss med denna forskningsansats är föräldrarnas perspektiv på ”görandet” emellan familjehem och biologiska föräldrar och vilken del Familjevårdsstiftelsen har i detta.

1.3 Frågeställningar

1. Hur beskriver biologiska föräldrar att samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehem görs?
2. Vad uppfattar biologiska föräldrar att Familjevårdsstiftelsen gör för att samarbetet ska fungera?

1.4 Modellen – från det utvidgade terapirummet till familjehemsboende i ett terapeutiskt sammanhang

Familjevårdsstiftelsen i Göteborg bildades 1987 av Carina Håkansson, leg psykoterapeut och PhD i psykologi, utifrån ett behov av insatser till vuxna som behövde stöd för att lämna kriminalitet och missbruk (Håkansson, 2000). Modellen med familjehemsvård kombinerat med psykoterapi skapades då, men har under åren utvecklats vidare. 1995 formulerades begreppet ”Det utvidgade terapirummet” av Carina Håkansson för att beskriva det arbetssätt som tagits fram där familjehemsboende, handledning av familjehem, terapi för den placerade och gemensamma möten där även nätverket deltog blev en helhet. Modellen ”Det utvidgade terapirummet” byggde inledningsvis på psykodynamisk förståelse av människan och hennes livsvillkor (Håkansson, 2000).

I senare skede lades tankar och idéer från Tom Andersen, professor i socialpsykiatri och hans systemiska synsätt till modellen. Möjlighet att skapa nätverk, att hitta sätt för människor från olika håll att prata med varandra och dela värdefulla erfarenheter blev en viktig del av modellen. Håkansson (2014) skrev sin doktorsavhandling, *The extended therapy room*, på Familjevårdsstiftelsen och visar i den vikten av sammanhang och relationer.

Det fanns också en strävan efter att gå mot det vanliga, det som människor kan känna igen sig i och att använda lättförståeliga ord och språk (Håkansson, 2014). Modellen i sin enklaste form bestod av att klienten erbjöds ett familjehem där man delade vardagsliv med familjehemmet. En annan del var att klienten tilldelades en terapeut från Familjevårdsstiftelsen som den fick träffa varje vecka för samtal. Familjehemmet tilldelades en egen terapeut som de träffade för handledning i sitt hem en gång i månaden. Vid ett annat tillfälle under månaden träffades alla involverade på team (större möte) på Familjevårdsstiftelsens kontor. Familjehem, klient, terapeut och handledare deltog kontinuerligt vid dessa möten och med regelbundenhet deltog också socialtjänst, biologiska föräldrar och andra viktiga och som var en del av nätverket man jobbade tillsammans med. Alla har någon som stöttar dem och de möts i enskilda rum men i modellen finns en strävan mot transparens, delaktighet och öppenhet. På de gemensamma mötena får alla möjlighet att säga sitt och tala till punkt och skiftande perspektiv är något som efterfrågas utifrån tanken att hitta en pågående fortlöpande rörelse vidare för klienten. Systemet hålls upp av ett gemensamt hållande, men där terapeut och handledare har ett extra ansvar. (Håkansson, 2000, 2007, 2014).

Omkring 2017 ändrades namnet för modellen till ”Familjehemsboende i ett terapeutiskt sammanhang”, men innehållet är sig likt (Familjevårdsstiftelsen, 2023). Modellen och verksamheten har fortsatt att berikas av influenser från olika håll som stärker det som finns och som utmanar det som riskerar att bli sanningar. Något som tagits in i verksamheten på ett mer medvetet sätt de senaste åren är begreppet ”Mattering”. Det beskriver en del av görandet i de sociala nätverk som skapas i verksamheten. Glenda Fredman, PhD i klinisk psykologi, systemisk psykoterapeut och tidigare handledare för Familjevårdsstiftelsen lade till begreppet ”Mattering” för att beskriva något av det som händer i mellanrummen mellan de olika mötesplatserna och mellan människor. Hur möten förbereds och hur tonen för möten sätts. Enligt Scarpa m.fl. (2021) är ”Mattering” en multidimensionell konstruktion som består av att känna sig värderad av och tillföra värde till sig själv och andra.

Man kommer inte till Familjevårdsstiftelsen för att stanna hela livet, utan för att under en period göra ett arbete med sig själv och det system man är en del av. Den förstärkta modellen som erbjuds med ett nät med professionella runt ungdomen och dennes system samt handledning och utbildning till familjehemmen, kan vara ett alternativ till institutionsvård.

I dag arbetar nio terapeuter/handledare, en ekonom, en samordnare och drygt trettio familjehem tillsammans på Familjevårdsstiftelsen. Verksamheten tar emot fler yngre barn och ungdomar än när verksamheten startades. Biologiska föräldrar och andra aktörer har blivit en grupp som idag ges större plats än tidigare i modellen och samarbete med aktörer runt om som skola och BUP ingår utifrån målgruppen. Detta är en kortversion av framväxten av modellen och för den intresserade läsaren hänvisar vi till vidare detaljerad läsning i framförallt Carina Håkansson verk (2000, 2007, 2014), men också till Familjevårdsstiftelsens hemsida.

1.5 Begrepp

Familjehem: Begreppet familjehem kommer att användas i uppsatsen och det inkluderar begreppen fosterhem och fosterfamiljer. Undantag är kapitlet 2 Kunskapsläge och forskning, där alla tre begreppen används för att kunna behålla de begrepp som används i de angivna studierna.

Ungdom: Åldern på de människor som placeras i våra familjehem varierar från tidigt tonår till vuxen. I denna uppsats har vi valt att kalla alla för ungdomar då de befunnit sig inom skalan för ungdomstiden någonstans mellan 13 och 23 år.

Biologiskt nätverk: Vi kommer att använda både ord som föräldrar, biologiska föräldrar och nätverk för att beskriva de engagerade närstående som finns runt ungdomen.

Görande: Detta är inget vedertaget ord i det svenska språket, men vi kommer använda det i uppsatsen då det är ett ord som terapeuter på Familjevårdsstiftelsen brukar i vardagen. Ordet härrör från ”att göra” vilket är ett verb som lättare synliggör interaktioner mellan människor. Att röra sig från substantiv till verb sätter också fingret på vår systemiska hållning i denna uppsats.

2. Kunskapsläge och forskning

Vårt primära forskningsfokus berör vad biologiska föräldrar säger om samarbetet med familjehem. Vi går genom biologiska föräldrars röster om familjehem men också det omvända. Vi plockar även in socialtjänstens röst om både biologiska föräldrar och familjehem

och vice versa för att spegla båda sidorna av alla relationer. Detta för att visa på att det är komplext sammansatt och att de olika delarna i alla relationer påverkar varandra i en samexistens, där inget kan avvaras för att förklara helheten. Familjehemsvård benämns ofta utifrån det tredelade föräldraskapet med all komplexitet denna vårdform innebär och det är utifrån det utgångsläget vi tar oss an denna forskningsöversikt.

2.1 Tidigare forskning om barn- och ungdomar i familjehem gällande kontakt med biologiska föräldrar

I en amerikansk studie av Mihalec-Adkins m.fl. (2022) användes ett nationellt urval av ungdomar i fosterhem. Här tittade man på ungdomars uppfattning om relationer med både biologiska föräldrar och familjehemsföräldrar och påverkan som detta hade på ungdomars känslomässiga och beteendemässiga välbefinnande under placeringen. När ungdomarna hade positiva uppfattningar om sina relationer med både familjehem och biologiska föräldrar hade de mindre symptom som ångest, depression, somatiska besvär samt andra sociala svårigheter. Detta fynd ger ytterligare stöd för uppfattningen att stödjande av relationer med både biologiska föräldrar och familjehem är avgörande för att främja optimal mental hälsa för äldre ungdomar inom familjehemsvården (Mihalec-Adkins, m.fl., 2022). I en spansk studie av Salas Martinez m.fl. (2016) där 104 fosterbarn deltog tittade man också på barns känslomässiga relation till biologiska föräldrar och familjehem vid umgängesbesök. Resultaten indikerade att många barn inte fick besök, eller att det man överenskommit inte hölls. Andra rön var att många besök blev dåliga och att familjehemmen upplevde besöken sämre än barnen och socialarbetarna. Resultat understryker behovet av att förbättra umgängen genom att utveckla strategier riktade till alla inblandade (Martinez, m.fl., 2016).

Det antas ofta att fosterbarn har ambivalenta lojaliteter och bindningar till sina biologiska föräldrar och fosterföräldrar och slits mellan de två. I en studie från Nederländerna fyllde 59 barn mellan elva och 18 år placerade inom familjehem i standardiserade frågeformulär om relationen till sina föräldrar respektive fosterföräldrar och deras välbefinnande. Resultaten visar att fosterbarn i de flesta fall har positiva känslor av lojalitet och anknytning till både sina fosterföräldrar och biologiska föräldrar. Denna studie fann inga indikationer på en konkurrerande position mellan biologiska föräldrar och fosterföräldrar ur barnets perspektiv (Maaskant, m.fl., 2016).

2.1.1 Systematiska översikter om placerade barn och deras biologiska föräldrar

En systematisk översikt av Ruiz-Romero m.fl. (2022) tittade på den fysiska kontakten mellan biologiska föräldrar och deras placerade barn. Underlaget för denna undersökning har hämtats under de två senaste decennierna. De drar följande slutsatser; föräldrarnas besök är en möjlighet för barnen att upprätthålla känslomässiga band till föräldern, det finns ett tydligt behov av specialiserade familjeinsatser för att förbättra besöken och yrkesverksamma måste vara mer uppmärksamma på de resurser som finns i nätverket. Något som framkommer i forskningssammanställningen är hur få studier som är gjorda på interaktionen biologiska föräldrar samt barn och att det behövs ytterligare forskning (Ruiz-Romero, m.fl., 2022).

I en annan systematisk översikt av Touati m.fl. (2021) som tittade på risk- och skyddsfaktorer för psykisk hälsa som är förknippade med familjehemsvård, så pekade denna studie på att en del aspekter gällande placering av ungdomar fortfarande inte har tillräckligt forskningsstöd. Till exempel effekten av kontakt med biologiska föräldrar eller syskon för barn i fosterhem (Touati, m.fl., 2021).

2.2 Tidigare forskning om biologiska föräldrars roll, involvering och samarbete med familjehem och socialtjänst

2.2.1 *Biologiska föräldrar om roll och samarbete*

I en Belgisk intervjustudie av Salem & Wilde (2022) med 13 biologiska föräldrar vars barn fortfarande bor i familjehem framkommer det viktiga rön från föräldrar att ha möjlighet att knyta an till sina biologiska barn på någon nivå. Dessa biologiska föräldrar uttryckte vikten av umgängesstunder, kontakt via telefon, skicka kort och hålla en viss kontinuitet i kontakten med sina barn. Alla dessa ögonblick gav dessa föräldrar möjligheten att börja om-forma sin nya roll som föräldrar (Salem & Wilde, 2022).

I en rapport av Höjer (2007) får 13 biologiska föräldrar komma till tals hur det är att ha sina barn placerade inom familjehemsvården. Resultaten visar på både positiva och negativa resultat, det som framkommer är att ibland lyckas socialtjänsten engagera till ett välfungerande samarbete och ibland inte. Att samarbete mellan biologiska föräldrar, familjehem och socialtjänst kan bli viktigt är något som denna studie sätter fingret på. Att upplevelsen varierar relateras till att det ofta berör ett ensamt föräldraskap, oftast mödrar som har sina ungdomar placerade. Ofta har man, eller har haft konfliktfyllda förhållanden till den andra föräldern. Så det enskilda föräldraprojektet gör föräldraskapet mer sårbart överlag för olika påfrestningar (Höjer, 2007). I en annan studie av Sutton (2012) med afroamerikanska placerade barns biologiska föräldrar bekräftas ovanstående studie gällande upplevelsen av goda och dåliga erfarenheter inom familjehemsvården och dess variation i upplevelsen. Förståelse och kompetens gällande sin kultur var här avgörande för om utfallet blev positivt eller negativt för de biologiska föräldrarna (Sutton, 2012).

I en dansk studie med 22 biologiska föräldrar genomfördes djupintervjuer av Bengtsson & Karmsten (2021). Det som efterfrågades var föräldrarnas erfarenheter av att samarbeta med socialarbetare samt fosterhem och följande framkom. Fem samarbetsmönster identifieras empiriskt i föräldrarnas berättelser och de var; minskat samarbete, konstruktivt samarbete, ambivalent samarbete, förbättrat samarbete och bristande samarbete. Även om det finns viktiga skillnader i egenskaperna hos varje mönster, finns det en central likhet: alla föräldrar söker erkännande av sitt föräldraskap, särskilt sin kärlek till sitt barn. Att aktivt erkänna föräldrakärlekens roll i föräldrars motivation för samarbete kan således göra det möjligt för socialarbetare att säkra bättre samarbete med biologiska föräldrar (Bengtsson & Karmsten, 2021).

2.2.2 *Biologiska föräldrar om socialtjänsten*

I en studie av Höjer (2011) gav 13 biologiska föräldrar som har barn i fosterhem, vittnesmål om sin kontakt med socialsekreterare. Att bli respektfullt bemött och erkänd i sin föräldraroll var viktigt. Föräldrar med dåliga erfarenheter av socialtjänsten kände sig ofta straffade för försummat föräldraskap och uppfattade att socialtjänsten såg dem som oförtjänta av stöd. Föräldrar uppskattade när socialsekreterare lyckades upprätthålla en respektfull attityd, när de lyssnade på dem och erkände deras föräldrakompetens. I sådana fall lyckades socialarbetare hjälpa biologiska föräldrar att få en positiv roll i sina barns liv, trots att barnen placerades i vård (Höjer, 2011). Många föräldrar kände också att deras känslomässiga reaktioner inte togs emot av någon vilket bekräftas i studier av Eriksson & Toma (2018) och Forsberg & Triumf (2015). Eriksson & Toma (2018) skriver att biologiska föräldrar upplevde sig som misslyckade föräldrar både utifrån sig själva, och från socialtjänsten där stödet var tänkt att utgå ifrån. De biologiska föräldrarna uttrycker ett liknande bristfälligt stöd för andra

krisreaktioner som de kunde uppvisa och att de kände sig utelämnade (Eriksson & Toma, 2018). Forsberg & Triumph (2015) uttrycker att när de biologiska föräldrarna inte kände delaktighet i sina barns liv uppstod reaktioner som försämrade självbild, förminskad tilltro till sin förmåga och en stark känsla av otillräcklighet. Föräldrarna säger också något om att lämnas åt sig själv med allt detta utan att få stöd av någon professionell med sina känslor och tankar bröt ner dem som biologiska föräldrar (Forsberg & Triumph, 2015).

I studierna av Eriksson & Toma (2018) och Forsberg & Triumph (2015) framkom också bristfälligt bemötande från socialtjänsten och oklar information. Även avsaknad av stöd i kontakten med aktuella familjehem framkom via de biologiska föräldrarnas röster i dessa studier.

2.2.3 Om biologiska fäder och mödrar i korthet

Biologiska fäders engagemang i sina placerade barns välbefinnande studerades i 173 fosterhemsplaceringar i en flamländsk kontext av Vanschoonlandt m.fl. (2012). Inom forskningen om barns välbefinnande är biologiska pappor en eftersatt grupp i den allmänna befolkningen men ytterligare eftersatt när man kommer till familjehemsvården. Saker som framkom var att i 29% av fallen angav inte socialarbetare om den biologiska fadern var positiv eller inte till placeringen. En hög siffra med tanke på att alla dessa biologiska pappor fortfarande var vid liv. Endast 20% av socialsekreterarna ansåg att den biologiska pappan var en tillgång för barnet. Socialsekreterare bedrev oftare uppsökande arbete emot biologiska mödrar än emot biologiska fäder gällande dem som inte hade någon kontakt med sitt barn alls. Studien visade att biologiska fäder ofta var en försummad part i arbetet, men samtidigt visade studien på sambandet mellan biologiska fäders engagemang och fosterbarns välbefinnande (Vanschoonlandt, m.fl., 2012).

I en intervjustudie med 16 biologiska mödrar med Weitz & Karlsson (2021) undersöker man deras erfarenhet av fosterhem och att vara biologisk förälder utan att vara på plats. De biologiska föräldrarna omförhandlar den moraliska diskursen om intensivt moderskap genom att tona ner vikten av vardagsvård, etc. Artikeln kompletterar alltså vår kunskap om hur icke-boende mödrar hittar olika sätt att konstruera en känsla av moderskap, när de inte kan ta del av den dagliga omsorgen om sina barn (Weitz & Karlsson, 2021). McWey m.fl. (2010) visade på att mer frekvent kontakt med den biologiska mamman var associerad med lägre grad av depression och signifikant associerad med minskade externaliserande problembeteenden för deras familjehemsplacerade barn.

2.3 Tidigare forskning om familjehem och socialtjänst angående biologiska föräldrar och samarbete

2.3.1 Familjehem om biologiska föräldrar, socialtjänst och samarbete

I en kanadensisk studie genomfördes 45 semistrukturerade intervjuer av Chateauneuf m.fl. (2018) med familjehem för att titta på relationen mellan fosterföräldrar och biologiska föräldrar under tiden man hade sitt barn/ungdom placerad. Fokus var att titta på faktorer som påverkade kvaliteten på denna relation. Resultaten visade att kvaliteten på relationsdynamiken varierar beroende på följande: hur väl och hur ofta föräldra-barn-besöken ägde rum, de biologiska föräldrarnas egenskaper och fosterföräldrarnas attityder. Resultaten visade också att placeringar i familjehemsfamiljer (anhörigplacering) var mer benägna att resultera i konflikter och spänningar mellan de två parterna än placeringar i vanliga fosterhemsfamiljer (Chateauneuf, m.fl., 2018).

I en svensk studie av Strömberg & Hellman (2021) undersöktes 14 familjehemsföräldrars relation till placerade barns biologiska föräldrar. Flertalet av familjehemmen ställde sig positiva till kontakt med biologiska föräldrar, men familjehemmen uttrycker att de saknar adekvat stöd från andra professionella. Större erfarenhet som familjehem verkade också underlätta relaterandet mellan familjehem och biologiska föräldrar (Strömberg & Hellman, 2021). I studien med Grigholm-Hallstensson & Nordin (2021) som också tittar på hur familjehemsföräldrar upplever relationen med de placerade barnens biologiska föräldrar uttrycks också en avsaknad av adekvat stöd från ansvarig myndighet. Även Hålands (2017) studie förstärker detta perspektiv genom att uttala att vikten av samarbete mellan biologiska föräldrar och familjehem men också att socialtjänsten stöttar och underlättar detta samarbete som en del av helheten.

I en studie av Manneklint & Hartman (2013) där både socialsekreterare och familjehem kommer till tals om relationen mellan biologiska föräldrar och familjehem uttrycker socialsekreterarna i studien vikten av bra relationer och god konflikthantering. Familjehemmen betonade svårigheten i relationsbyggandet samt det bristfälliga egna utbytet men också vikten av stöd och kontinuitet från sin socialsekreterare gällande detta samarbete. Många byten av socialsekreterare försvårade detta enligt familjehemmen och socialsekreterarna uttryckte tidsbrist och hög arbetsbelastning som skäl att inte leverera detta stöd som efterfrågas av familjehemmen (Manneklint & Hartman, 2013).

I en spansk studie av Fuentes m.fl. (2019) med familjehem och socialsekreterare drogs liknande slutsatser där alla värderade vikten av en bra relation med biologiska föräldrar för ungdomens skull. När det gällde svårigheter lyfte de två grupperna fram problem med samordning mellan socialarbetare och familjehem samt bristande stöd och förberedelser för fosterföräldrar, barn och biologiska familjer (Fuentes, m.fl., 2019).

2.3.2 Socialtjänsten om biologiska föräldrar, familjehem och samarbete

I studier av Ankersmit (2016) och Lorentzen & Pettersson Nygren (2022) framkommer fortsatta brister i stödet till biologiska föräldrar. Det som efterfrågas framåt är ett socialt arbete som prioriterar och värdesätter att socialarbetare aktivt jobbar med familjehem och biologiska föräldrar för att få denna samarbetsrelation att fungera. Att underlätta olika svårigheter som finns inom organisationen var andra önskemål från socialarbetarna för att möjliggöra detta relationsarbete. Wissö m.fl. (2022) genomförde via fokusgrupper med 52 socialsekreterare en svensk studie som utforskar socialarbetares diskurser om biologiska föräldrar som har omhändertagna barn i familjehem. Begreppet tolkningsrepertoar användes för att analysera hur socialarbetare i samspel konstruerar biologiska föräldrar och deras stödbehov. De identifierade repertoarerna förändring, acceptans, beständighet, biologi och icke-biologi kan bidra till förståelsen för varför så få föräldrar får stöd, trots att lagstiftningen föreskriver att placeringar ska vara tillfälliga (Wissö, m.fl. 2022).

Uppsatsen drog slutsatsen att diskurser kan forma stödpraxis och därför är det avgörande att socialarbetare reflekterar över och utvecklar sin medvetenhet om sina konstruktioner av föräldrar och deras roll för barn som vårdas utanför hemmet (Wissö m.fl., 2022).

2.4 Tidigare forskning om det tredelade föräldraskapet

I en amerikansk studie av Spielfogel & Leathers (2022) som undersökte relationer mellan fosterföräldrar och biologiska föräldrar belyser resultaten utvecklingen av relationer över tid och handläggarnas viktiga roll för att stödja kommunikationen mellan biologiska föräldrar och

fosterföräldrar. Fynden tyder också på att biologiska föräldrar ofta kände sig dömda och saknade kontroll över beslutsfattande och kontakt. Det första mötet mellan föräldrar och fosterföräldrar var avgörande för att etablera grunden för en relation, men saknade ofta struktur och tydliga förväntningar. När fosterföräldrar tog initiativet till att bilda samarbetsrelationer var relationerna ofta positiva och föräldrarna var ömsesidigt stödjande till varandra (Spielfogel & Leathers, 2022). I en annan studie av McWey m.fl. (2022) var syftet att undersöka det direkta sambandet mellan aktuellt engagemang från ansvarig myndighet och kontakt med biologiska föräldrar. Resultaten stödjer främjandet av positiva relationer mellan familjehem och biologiska föräldrar. Detta inkluderar fosterföräldrar som gör ansträngningar för att dela makt, bygga upp förtroende och empati samt uppmuntra positiva relationer genom att odla en fungerande allians med biologiska föräldrar (McWey, m.fl. 2022). Även Linares m.fl. (2006) större studie med 124 föräldrar (62 par biologiska och fosterföräldrar) hittade ett positivt samband i sin studie mellan samarbete mellan fosterföräldrar samt biologiska föräldrar och liknande sätt i att gränssätta ungdomen. Barn- och ungdomar skulle således kunna dra nytta av att förbättrade stödjande relationer mellan biologiska föräldrar och fosterföräldrar inom familjehemsvården.

Sulimani-Aidan (2018) belyser i sin israeliska fallstudie precis som Hedin (2015) i sin svenska intervjustudie med 10 studerade fall, möjligheterna för samföräldraskap. Både fosterföräldrar och biologiska föräldrars ömsesidiga engagemang med ungdomarna utgör grunden för samarbetet. Den service och det stöd som socialsekreterare kan erbjuda i denna process är viktigt (Sulimani-Aidan, m.fl. 2018).

Linares m.fl. (2010) lyfter fram utbildning i det delade föräldraskapet som ett viktigt interventionsfokus för att minska bördan samt underlätta problematiska situationer. Detta avser kontakt mellan fosterföräldrar och biologiska föräldrar i allmänhet, och konflikthantering i synnerhet.

I semistrukturerade intervjuer av Ösgård & Karen (2022) med fem socialsekreterare, undersöktes samarbetet inom det tredelade föräldraskapets påverkan på familjehemsplacerade barns anknytning. Resultaten pekar på socialtjänstens tids- och resursbegränsningar som en försvårande omständighet. Bristande kunskaper och hög personalomsättning var andra faktorer som påverkade detta delade ansvar negativt. Socialtjänstens bristfälliga stöttning innebar större påfrestningar på både biologiska föräldrar och familjehem, men också en negativ påverkan på det placerade barnet (Ösgård & Karen, 2022).

2.5 Sammanfattning

Det framträder en relativt samstämmig bild av forskningsläget där såväl placerade barn/ungdomar, familjehem, biologiska föräldrar samt ansvariga myndigheter uttalar en viljeinriktning att arbeta tillsammans. Det finns så klart fler studier som berör detta omfattande område, men vi har försökt att fånga upp alla olika röster för att väva en systemisk syn av området.

Familjehemmen uttrycker bristfällig stöttning i kontakten med biologiska föräldrar och biologiska föräldrar uttrycker ambivalens i stöttningen från både familjehem och socialtjänst. En artikel av Järvinen & Luckow (2020) visar hur den strukturella ambivalensen är förknippad med svårigheter för både fosterföräldrar och biologiska föräldrar att omsätta principen om ”barnets bästa” till konkret praktik vid placeringar utanför hemmet. Ansvarig myndighet som oftast är socialtjänst uttrycker många gånger organisatoriska svårigheter, tidsbrist och prioriteringar som hinder för att kunna hjälpa till att arbeta med relationen mellan

familjehem och biologiska föräldrar (Järvinen & Luckow, 2020). I andra studier av Blakeslee m.fl. (2017), Boyle (2017), Leon & Dickson (2019), Collings & Wright (2022) framkommer liknande röda trådar om vikten av samarbete, upprätthållande av positiva relationer mellan biologiska föräldrar och fosterföräldrar, engagerade anhöriga och säker och meningsfull kontakt mellan alla inblandade, etc.

Vår forskningsfråga kommer ta det ett steg längre och efterfråga de biologiska föräldrarnas erfarenhet av "hur" "görandet" av detta samarbete går till. Detta har inte varit helt obesvarat forskningsmässigt, men det finns definitivt luckor som behöver fyllas i vad som sker "mellan" biologiska föräldrar och familjehem gällande görandet av kunskap.

3. Teori

I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk. Teorier som vi forskare valt att inkludera har sin plats under det systemiska och familjeterapeutiska paraplyet. Det första perspektivet vi valt berör den narrativa praktiken utifrån vittnen och alternativa berättelser. Det andra perspektivet berör Gergens (2009, 2023) socialkonstruktionistiska perspektiv där relationsprocessen går före själva idén om personen. Den tredje teorin i vårt ramverk berör flerstämmigheten/polyfonin och att allas röster räknas in i det gemensamma som skall utföras. Fokus för studien är biologiska föräldrars upplevelse av samarbete med familjehem, vilket gjorde att vi forskare valde teoretiska ansatser som försöker spegla olika sidor av dessa pågående relationer utifrån ett vardagsliv. Utifrån ett aktivt prövande så tror vi att ovanstående teoretiska ramverk skall kunna ge rika och mångfacetterade svar på våra frågeställningar och studiens syfte.

3.1 Narrativ praktik - alternativa berättelser och vittnen

Den narrativa terapin kan beskrivas som ett ramverk för olika terapeutiska utgångspunkter, snarare än en teori. Den narrativa praktiken kännetecknas av följande: människor ses som experter på sina egna liv, terapeuten har en nyfiken respektfull hållning, problemet ses som åtskilt från personen, människor har förmågor som kan göras tillgängliga, problem finns i en kontext och utgångspunkten att det finns många olika berättelser som kan berättas (Morgan, 2004).

Omförfattande samtal. Ett begrepp inom den narrativa praktiken är omförfattande samtal (White, 2012). Utgångspunkten för omförfattande samtal är att i den problemtyngda berättelsen som människor som söker terapi berättar om sig själva finns alltid undantag där problemet inte dominerar helt. I omförfattande samtal ingår det att lyfta de unika tillfällena (White, 2012). Ett unikt tillfälle kan vara vad som helst som inte stämmer med problemberättelsen och som hade varit svårt att åstadkomma om problemet hade varit där fullt ut (Morgan, 2004). De unika tillfällena ger en insyn i att det finns andra berättelser än den dominerande ofta problemtyngda berättelsen. De unika tillfällena uppmärksammas genom aktivt lyssnande och kan lyftas genom att ställa utforskande frågor. Undantagen görs då till fylligare historier och de kan genom fördjupande frågor kopplas till människors strävan och värderingar och vidare till deras önskade identitet. Genom att uppmärksamma undantaget och kunna koppla det till andra unika tillfällen där samma intention har syns, kan en ny sammankopplad berättelse med mer hopp växa fram (Morgan, 2004).

Vittnen. Den narrativa terapin använder sig också av vittnen som en viktig terapeutisk del i att skapa nya identiteter för människor (White, 2012). Vittnen avser människor som kan ha egen erfarenhet av något som påminner om ens historia eller som bara är människor som är intresserad av att bidra till andra människors liv genom att dela sina tankar. Möjligheten att få vittnen utifrån som kan bevittna ens strävan och som ger sina bilder av det de ser och hör ger en annan möjlighet än vad enskilda samtal kan ge (White, 2012).

Definitionsceremonier. Inom narrativ praktik finns även begreppet definitionsceremonier och där ingår vittnen. Syftet med definitionsceremonier är att människor genom att berätta sin historia inför vittnen och få vittnenas respons på berättelsen kan få syn på nya delar av sin historia och även se sin koppling till andra människors liv (Whites, 2012). Strukturen för definitionsceremonier utgår ifrån fyra grundfrågor som ställs till vittnena efter att de lyssnat på berättandet. I korthet är de;

- ☒ Vad var det du fångades av för uttryck i berättelsen du hörde?
- ☒ Vilka bilder/ metaforer ger det dig och vad kan de säga om vad som är viktigt för X?
- ☒ Vad är det i dina egna erfarenheter som uttrycken berör?
- ☒ Vart har detta samtal fört dig?

Frågorna leder vittnena att både lyssna efter uttryck för strävan och värderingar som hörs i berättelsen och sedan använda sin egen historia och koppla den till varför man uppmärksammar dessa, för att slutligen ge en återkoppling på vart man har förflyttats själv och påverkats genom att delta i samtalet (White, 2012).

White (2012) beskriver vidare att terapeuten har ett stort etiskt ansvar i dessa samtal för att skapa en struktur som minskar maktobalans och risk för att någon känner sig utsatt.

Människor som har stora bekymmer i livet upplever ofta en kontaktlöshet och ensamhet då problembeskrivningen hindrar kontakt. Samtalen där betydelsefulla människor bjuds in syftar till att bli påmind om viktiga personer och att knyta dessa närmare till sig igen. De inbjudna kan ge berättelser som bekräftar människors strävan och som kan förtjocka de alternativa berättelserna som inte är problemtygda (Morgan, 2004).

Glenda Fredman, PhD i klinisk psykologi, systemisk psykoterapeut och influerad av den narrativa praktiken, beskriver också möjligheten att använda *vittnen* i terapi. Fredman sammanfattar de möjligheter som uppstår när man för ihop klienten och dess nätverk och där nätverket kan bevittna framsteg och ställningstagande. Fredman (2014) lyfter att mötana inte bygger på att ge råd eller svar till klienten utan att delta i ett samtal som skapar möjligheter för nya berättelser att komma fram. Att delta i samtal där man växlar mellan en lyssnande position där ens inre samtal får plats och en talande position med ett yttre samtal ger möjlighet till reflektion och nya perspektiv för alla deltagare (Fredman, 2014).

3.2 Från själv och utan svar - till relationer och ständig tillblivelse

Gergen vars teorier är sprungen ur socialkonstruktionistiska idéer har ett nära släktskap till postmodernistiskt tänkande och har en betoning på språk och mänskliga praktiker. Absolut kunskap och objektiv sanning är något som Gergen förkastar och han ser på "kunskaper" som konkreta och kontextbundna och att detta skeende samskapas utifrån lokala förhållanden mellan människor (Alvesson & Sköldbäck, 2017). Det Gergen (2009) föreslår är att själva idén om individuella personer är en biprodukt av relationsprocessen. Gergen (2009) lägger undan de språkliga substantiven för att beskriva människor och byter ut dessa enheter emot verbformer vilket innebär fokus på vad människor "gör" ihop. Hans ståndpunkt är att människor och relationer hela tiden "blir till" och att det inte finns något som "är" (Gergen,

2009). Det finns fem viktiga arbetsantaganden enligt Gergen (2023) inom det rådande socialkonstruktionistiska paradigmet som lyder som följer:

1. *De sätt som vi beskriver och förklarar världen på beror inte på "vad som finns".*

Mer allmänt betyder detta till exempel att vi inte observerar psykisk ohälsa, tillsammans skapar vi en värld där psykisk ohälsa existerar eller inte. Terapeutens vidare fråga på detta blir om det är till fördel att använda de termer vi nu konstruerat ihop (Gergen, 2023).

2. *På de sätt vi beskriver och förklarar världen är resultatet av relationer.*

Det är först när två eller flera personer kommer överens om att bemöta olika yttranden, markeringar och gester som meningsfulla som de blir till språk (Gergen, 2023).

3. *Berättelser om världen får sin betydelse från sin sociala nytta.*

Att förstå att våra språkliga konstruktioner är inbäddade i mänskligt liv är till stor hjälp. Hela skalan av ord, handlingar och föremål benämns här utifrån relation och konstitueras i det mänskliga sociala livet (Gergen, 2023).

4. *Sanningsanspråk får sin användbarhet inom olika mänskliga former för liv.*

Vi säger att orden har funktion som sanningssägande inom en viss livsform - eller mer generellt, enligt vissa konventioner för vissa grupper. Terapeuten överger här idén om sanning (universell, för alla människor i alla tider) och ersätta den med flera sanningar, användbara för ett harmoniskt liv för olika människor vid olika tidpunkter (Gergen, 2023).

5. *Processen att värdera har sitt upphov och vidmakthålls inom mänskliga livsformer.*

När vi förhåller oss tillsammans, utvecklar språk och pålitliga levnadsmönster, så uppstår metoder för värdering. De flesta av dessa metoder är underförstådda, de är helt enkelt närvarande i vårt sätt att göra saker. Terapeuten intar här en hållning av mångfald i sitt värderande och bejakar möjligheten att det som är praktiskt värdefullt för vissa kan vara förtryckande för andra (Gergen, 2023).

I samtal som terapeut med dem vi möter kliver vi in relationellt som multivarelsor. Alla man möter bär med sig resterna av en mängd relationer. Man kliver in med oräkneliga relationer som spänner från barndom till nutid både av privat valör och utifrån professionella relationer. På samma sätt kliver de vi möter in med en repertoar av handlingar där vissa bedöms som problematiska, men vid sidan om dessa har de också en del mindre självklara alternativ. Det som skall besvaras tillsammans utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv är om processen emellan människor kan samskapa förändring (Gergen, 2009).

3.3 Vikten av polyfoni/flerstämmighet

Denna teori eller delbegrepp (*polyfoni* eller *flerstämmighet*) hämtas från Jaakko Seikkula (1996, 2011) och hans kollegor i norra Finland där man utvecklat ett nätverkscentrerat arbetssätt där dialogen och människors olika stämmor är i fokus.

Enligt Seikkula & Arnkil (2011) karakteriseras polyfoni av att många fler stämmor än en har melodiskt inflytande, således finns det många melodier på samma gång. Polyfoni är således från början sprungen ur musikaliska satstyper. Genom Dostojevskis litteratur synliggjorde den ryske litteraturforskaren Michail Bakhtin polyfonin. Många sanningar och röster lever och framkommer i dessa texter (Seikkula, 1996). Det finns inte en hjälte i Dostojevskis romaner konstaterade Bakhtin när han började uppmärksamma karaktärernas polyfona livsstil, utan all verklighet tycks komma att existera i romanfigurernas dialoger som inte kan avgöras på förhand (Seikkula & Arnkil, 2011).

Syftet med polyfonin är att bereda väg så att allas röster kommer till tals och att ingen stämma dominerar över någon annan stämma. Det finns inte en rådande åsikt och sanning som skall hittas tillsammans med andra, utan alla som närvarar i samtal har sin egen syn och föreställning (Seikkula, 1996). Rätt och fel stämma blir en felaktig ingång i skapandet av en polyfon verklighet, utan alla som ingår i ett samtal bidrar med sin röst och lägger denna till de andras röster för att en ny delad ömsesidig förståelse ska uppstå (Seikkula & Arnkil, 2011). I den vardagliga praktiken handlar det om att människor bjuds in för diskussion kring aktuella problem för att skapa ny mening kring det aktuella problemet. Svaret är infogat i ett dialogiskt uttryck, ingenting är färdigt innan de inledande orden får ett svar. Dialog är nödvändig för förståelse där talare och lyssnare i växelverkan anpassar sina uttryck till den andres för att vidga perspektiv och vidare gemensam förståelse (Seikkula, 1996).

Rangordningen på stämmorna mellan professionella och andra deltagare behöver sättas ur spel för att bli dialogisk och flerstämmig. Rikedomen blir större om fler röster kommer till tals, om situationen som står i fokus, på ett demokratiskt sätt (Seikkula & Arnkil, 2011). Då talaren prövar sina ord i en större gemenskap ökar möjligheterna att finna förståelse och viktigheter för talaren. Många svarsord på sina egna yttranden innebär ökande möjligheter för passande svar (Seikkula, 1996). Problem och stämmor i samtal är alltid lika många till antalet. Att många röster samtidigt är i spel är något grundläggande i språket. När denna förståelse blir tydlig för alla förstår man svårigheten med ömsesidig förståelse eller att innan samtal äger rum tro att vi tänker kring problemen på samma sätt (Seikkula & Arnkil, 2011).

Det finns inte bara en form av polyfoni, utan ord som talas öppet och i inre dialog betyder olika saker för vårt behandlingsarbete. Psykolog Kauko Haarakangas beskrev horisontell och vertikal polyfoni (Seikkula, 2011). Den horisontella nivån av polyfonin inbegriper alla de närvarande som förkroppsligade människor i dialog. En sorts samtalsgemenskap skapas. Alla har sin egen röst, och om vi vill mobilisera var och ens närvarande psykologiska resurser ska alla ha rätt att yttra dem på sitt sätt. Den vertikala polyfonin inkluderar alla röster en enskild deltagare har i horisontell dialog. Alla relationer är på sätt och vis röster av oss, som blir aktiva deltagare i att tala om teman som refererar till våra relationer eller erfarenheter (Haarakangas, 2011; Seikkula, 2011). Samtalet är polyfont då ingen särskild röst eller meningssystem blir dominerande och deltagarna i behandlingsmötet inkluderar i sina yttranden även främmande ord så att olika röster står i dialogiska relationer till varandra (Haarakangas, 1997). De professionellas svar på de svåraste mänskliga problemen är att utgå från flerstämmighetens klokhet (Seikkula, 1996).

4. Metod/Våra utgångspunkter

Vi forskare hoppas att vi kan inta en hållning av förundran. En del av begreppet innehåller ett vetande om det egna icke-vetandet. Den andra delen handlar om att förundran i sig inte är något stillastående, utan hela tiden blir till emot nya kunskaper (Bornemark, 2020).

”Vetenskap och konst kan bara finnas om de har en fri relation till horisonter av icke-vetande, det vill säga om de styrs inifrån sig själva” (Bornemark, 2020, s.155). Inom detta avsnitt beskriver vi vårt val av metod, systematisk litteraturundersökning, urval, genomförande, datainsamling, kvalitetskriterier inom kvalitativ forskning, analysmetod, respondenter, etiska aspekter där vi inkluderar forskarnas egen reflexiva etik.

4.1 Metodval

Uppsatsen har en fenomenologisk forskningsdesign, eftersom vi försöker finna biologiska föräldrars egna upplevelser och fånga deras individuella erfarenheter av att samarbeta med familjehem. Braun & Clarke (2013) skriver att det finns kunskaper snarare än kunskap och att det finns många möjliga sätt att skapa sanningar. Utifrån detta föll det sig naturligt med en kvalitativ metodansats för att besvara vår frågeställning genom semistrukturerade intervjuer. Kvalitativ forskning innebär idag en närmare uppmärksamhet på undersökningens tolkningsmässiga karaktär (Creswell & Poth, 2017). Forskarnas reflexivitet eller närvaro i redogörelsen behöver inkludera forskarnas egna politiska, sociala och kulturella kontext för att visa på dess påverkan (Creswell & Poth, 2017). Enligt Alvesson & Skoldberg (2017) handlar reflexivitet om att tänka kring sitt tänkande och görande, medan idén med reflektion handlar om att göra sig loss från en förutbestämd riktning att se på kunskap. Vi forskare har en strävan att anamma ovanstående kompass utifrån vår förmåga samt med beaktan att en strävan aldrig kan innehålla perfektion.

Bryman (2018) beskriver ett induktivt förhållningssätt och forskningsprocess som att forskaren utifrån de observationer och resultat som studien genererar, tolkar och förstår dessa utifrån teori. Den induktiva ansatsen har också inslag av deduktion och vice versa, att helt separera dessa olika ingångar från varandra är inte riktigt möjligt eller realistiskt. Så även om vi forskare har valt en induktiv hållning i denna studie så kommer tidigare kunskaper att påverka datainsamling och analys eftersom det är omöjligt att inte påverkas av tidigare kunskap (Bryman, 2018). Det kan upplevas av läsaren att vi forskare haft en mer teorigrundad prägel redan från början vilket skulle indikera en mer deduktiv hållning. Det här har inte varit någon medveten intention i genomförandet av forskningen, utan som vi beskriver ovan, är detta en väv där det är svårt att separera det ena från det andra.

4.2 Litteraturundersökning

Vi har sökt relevant forskning i Super-sök, Scopus, Sociology Collection, Proquest social sciences, PsycINFO, Google scholar och en del andra databaser som är relevant inom forskning för primärt psykologi och socialt arbete. I artikelsökandet höll vi oss tidsmässigt på tjugohundratalet, annars sökte vi fritt gällande publikation och land. Ett krav vi använde oss av var att artiklarna skulle vara peer reviewed, undantag gjordes utifrån sökningar i Google scholar för att också kunna inkludera en del svenska uppsatser i översikten. Anledningen till detta grepp var att den svenska forskningen av intresse för vårt syfte och frågeställningar hade färre artiklar som var peer reviewed. Inkludering av kandidatuppsatser blev viktig eftersom dessa bidrog med kunskap som de andra inte fångar i samma utsträckning. Forskarna är medvetna om skillnaden på vetenskaplighet emellan en artikel som är peer reviewed och en kandidatuppsats vilket gör att man kan tvivla mer på den vetenskapliga giltigheten i dessa fynd. Vi har hittat forskning på det vi söker men har behövt bredda kunskapsbasen eftersom ämnet som berör biologiska föräldrars samarbete med familjehem är sammanvävt i komplexa nätverk med andra aktörer. Sökord som användes i olika konstellationer och med olika ändelser var: "foster care", "family home", "biological parent", "collaboration", "support", "social service", "family home placement" och "children in family homes". Anledningen till bredden på våra sökord var att vi ville hitta artiklar där familjehemsplacerade ungdomar, biologiska föräldrar, socialtjänsten/annan ansvarig myndighet samt familjehemmets röst kom fram i vårt underlag. Inledningsvis granskades artiklarnas rubriker och det som ansågs relevant för studiens syfte sparades. Därefter lästes artiklarnas abstract och grupperades i undergrupper i en forskningsssyntes som växte fram allteftersom vi sökte och läste.

Grupperingarna som växte fram var: ”placerade barn- och ungdomars röster om sina biologiska föräldrar”, ”biologiska föräldrar om samarbete med familjehem och socialtjänst”, ”familjehem och socialtjänst om biologiska föräldrar och samarbetet” och slutligen ”det tredelade föräldraskapet”.

4.3 Urval

För att rekrytera biologiska föräldrar till vår studie valde vi att göra ett strategiskt urval. Vi inledde detta genom att be våra kollegor på Familjevårdsstiftelsen att tänka på de biologiska föräldrar som de haft kontakt med och som de bedömde vara lämpliga att delta. Våra kollegor utgick här ifrån en etisk bedömning som inkluderar att man inte vill belasta någon ytterligare som redan är tungt belastad. I vårt strategiska urval selekterades de respondenter ut som vi antog kunde ge oss rika och tjocka beskrivningar på vår forskningsfråga. Enligt Braun & Clark (2013) så används strategiskt urval för att säkerställa att mångfald kommer ingå i urvalet. Bryman (2018) benämner detta urval som ett stratifierat målstyrt urval. Utifrån uppsatsens storlek och tidsram, så blev storleken på urvalet sex personer. Om det skulle ha uppstått något bortfall så kunde ändå studien genomföras utifrån urvalets storlek.

Nu när intervjuerna är genomförda så har vi forskare reflekterat kring att de biologiska föräldrar som känt sig bemötta och sedda på ett bra sätt varit mer tillmötesgående i att bli en del av vårt urval. Några respondenter återkom inte eller ville inte delta i intervju och där kan vi bara spekulera i om det kan ha påverkats av att jobbet tillsammans med Familjevårdsstiftelsen eventuellt inte varit lika entydigt positivt.

4.4 Genomförande

Utifrån de förslag på respondenter som vi fått från våra kollegor och deras idéer om hur vi skulle kontakta dem, hörde vi av oss till åtta föräldrar. Sex av de åtta tillfrågade hade tid att träffas och en hade enbart tid för intervju via telefon och en svarade aldrig. Vi avstod telefonintervju utifrån att de sex respondenter vi kunde träffa skulle kunna ge oss tillräckligt med material för denna studie. I den första kontakten med respondenterna gavs en kort beskrivning av studiens syfte och ändamål men också information kring etiska riktlinjer. De sex respondenterna som tackade ja till medverkan fick också ett skriftligt informationsbrev om detta (bilaga 1). I samråd med respondenterna bokades sedan tid och plats för intervju. Fyra av intervjutillfällena genomfördes i respondenternas hem, en på vår arbetsplats och en på ett bibliotek. Båda forskarna deltog vid alla intervjutillfällen. I vår undersökning har respondenterna fått bestämma var, hur och när man skall träffas, alternativ har funnits om respondenterna inte vill eller kan bestämma. Det man bör vara medveten om är vad Jacobsen (2007) kallar *kontexteffekt*, och som visar sig genom att intervjuerna påverkas beroende på i vilket sammanhang som man möts. Intervjutillfällena inleddes med muntlig och skriftlig information, (bilaga 1) om Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2017) och alla respondenter fick underteckna ett samtyckesavtal där informationen fanns sammanfattad. (bilaga 2). Alla respondenter godkände att intervjun spelades in. Intervjuerna inleddes med en bred fråga om vad respondenten spontant tänker på när vi säger samarbete mellan biologiska föräldrar och familjehem. Efter den ställdes följdfrågor utifrån frågeguiden (bilaga 3) i den mån det behövdes för att få svar på våra forskningsfrågor.

Fyra biologiska mödrar och två biologiska fäder intervjuades om sina ungdomar. Ungdomarna som berördes var två flickor och fyra pojkar. Tre av dessa ungdomar erhöll insatser utifrån LVM (Lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall). Två ungdomar

utifrån LVU (Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga) samt en ungdom fick insatser via SoL (Socialtjänstlagen (2001:453)).

4.5 Datainsamling

Metoden för datainsamling som använts är intervjuer. Bryman (2018) skriver att den intervjuades åsikter är det som intresset riktar sig emot i kvalitativa intervjuer. Creswell & Poth (2017) förstärker ytterligare att den kvalitativa forskningsintervjun är ett försök att förstå världen ur försökspersonens synvinkel, att utveckla innebörden av deras erfarenheter och att avslöja deras levda värld. Ofta är intervjuerna dynamiska och rör sig i olika riktningar då det är personen som intervjuas som själv definierar vad som är viktigt och relevant (Bryman, 2018). Intervju valdes som metod då det som skulle undersökas var biologiska föräldrars upplevelser av att samarbeta med familjehem inom vår modell, familjehemsboende i ett terapeutiskt sammanhang.

För att kunna ta del av respondenternas upplevelser behövde vi idka ett öppet förhållningssätt att låta respondenterna ta sig in i intervjuandet på det sätt som var bekvämt för dem och utan för mycket ”medveten” styrning som skulle kunna hämma att värdefulla data kom fram. Intervjuaren spelar en aktiv roll i intervjun och sam-konstruerar mening med deltagaren (Braun & Clarke, 2013). Det är varken möjligt eller önskvärt att försöka minimera intervjuarens roll. Intervjuaren bör reflektera över hur deras praxis och värderingar kan ha format de producerade uppgifterna (Braun & Clark, 2013). Intervjuerna genomfördes av oss båda forskare samtidigt. Enligt Trost (2010) kan intervjuer på detta sätt generera större data och förståelse. Att växeldra i intervjuprocessen och komma in med följdfrågor där den andre ter sig färdig genererar en sannolikhet för att det blir bättre intervjuer som genomförs. Vi forskare var samkörda utifrån att vi deltagit i olika sorters samtal tillsammans inom den ordinarie verksamheten vilket gjorde att vi bedömde detta förfarande som en styrka. Hur detta blir för de intervjuade är en fråga om makt som bevakats samt diskuterats emellan oss forskare både under och mellan intervjutillfällena (Trost, 2010). Braun & Clarke (2013) hävdar att kontroll inte är inneboende i intervjuarens position utan är något som uppnås mellan forskaren och deltagaren i själva intervjun vilket vi instämmer med. Till denna studie användes semistrukturerade intervjuer, detta då studien från början hade ett relativt tydligt fokus. En intervjuguide (bilaga 3) utarbetades i förväg, men den idealiska kvalitativa intervjun är flexibel och lyhörd för deltagaren; bra intervjuare följer upp oförutsedda frågor och ställer spontana och oplanerade frågor (Braun & Clarke, 2013).

4.6 Kvalitetskriterier inom kvalitativ forskning

Kriterierna för god forskning i kvalitativa studier skiljer sig delvis från kvantitativa. I kvalitativa studier diskuteras också andra kvalitetskriterier av delar av forskarsamhället. Bryman (2018) uttrycker nödvändigheten att specificera alternativa säkra metoder för kvalitativ forskning för att säkra kvalitén och ersätta begreppen reliabilitet och validitet. Begreppen som myntats som alternativ för bedömning är vederhäftighet eller tillförlitlighet (Bryman, 2018). Man pratar också här om äkthet eller autenticitet, dock har dessa visats sig svårare att använda vilket gör att vi forskare kompletterar de fyra kriterierna med reflexivitet. Tillförlitligheten innehåller fyra delkriterier som presenteras nedan (Bryman, 2018):

4.6.1 Trovärdighet

”Att skapa en trovärdighet i resultaten innebär både att man säkerställt att forskningen utförts i enlighet med de regler som finns och att man rapporterar resultaten till de personer som är en del av den sociala verklighet som studerats för att dessa ska bekräfta att forskaren uppfattat den verkligheten på rätt sätt” (Bryman, 2018, s.467). Vi forskare har försökt att idka transparens i vår forskningsprocess i alltifrån tankar till metodval, men också för att möjliggöra kritisk granskning av vår studie. Vår ambition har varit att tvivla öppet samt bekänna svagheter som vi forskare hittat längs vår forskningsresa. Återkoppling till fältet kommer göras både till vår arbetsgrupp samt till respondenter i såväl skriftlig som muntlig form om detta efterfrågas (Ahrne & Svensson, 2015). Tanken är också att återge viktiga fynd från vår studie till våra familjehem. Vi har redan berättat kort om vårt studie på senaste träffen med våra familjehem och att vi kommer redovisa viktiga fynd för dem vid någon av de återkommande familjehemsträffarna. En annan ambition som vi forskare har är att studien kan bli ett utkast framöver hur vi bjuder in biologiska föräldrar till placerade ungdomar inom vår verksamhet.

4.6.2 Överförbarhet

Detta kriterium handlar enligt Bryman (2018) om djup, bredden tillhör mer den kvantitativa falangen. Fokus blir mer på det unika, situationsspecifika, kontextuella, betydelser eller mening gällande de enheter som studeras. Tjocka och fylliga beskrivningar är något som kvalitativa forskare uppmanas att försöka generera för att sträva emot en överförbarhet. Denna täthet i beskrivningarna ger människor som tar del av forskningen möjligheter att bedöma överförbarheten från en kontext till en annan (Bryman, 2018).

4.6.3 Pålitlighet

Bryman (2018) talar här om ett granskande synsätt för att säkerställa detta kriterium. Detta innehåller en genomskinlig redogörelse över hela forskningsprocessen som handlar om att andra på ett enkelt sätt skall kunna förstå hur uppsatsen blivit till. Delar som ingår är bland annat vilka undersökningsenheter som valts och hur detta har gjorts och olika beslut gällande dataanalysen, fältanteckningar, forskningsfrågor, intervjuutskrifter, etc (Bryman, 2018). Denna uppsats har lästs av olika kollegor vid flera tillfällen under uppsatsarbetet för att också förlägga en viss granskning utanför oss forskare själva. Vi vill här förmedla att vi rört oss i en gummibandsrörelse emellan oss själva och andra och tillbaka igen, samt att denna rörelse har replikerats vid upprepade tillfällen.

4.6.4 Objektivitet

Enligt Bryman (2018) så är fullständig objektivitet en omöjlighet. Insikten som forskare att man inte kan styrka eller bekräfta sin forskning totalt, samtidigt som man visar på att man agerat så ärligt och genuint som möjligt är av yttersta vikt. Vi forskare inser att vår egen bakgrund formar vår tolkning, och vi "positionerar oss" i forskningen för att erkänna hur vår tolkning flödar från våra egna personliga, kulturella och historiska erfarenheter (Creswell & Poth, 2017).

4.6.5 Reflexivitet

”Reflexivitet som det oftare benämns – sägs handla om att fundera kring förutsättningarna för sin aktivitet, att undersöka hur personlig och intellektuell involvering påverkar interaktionen med vad som beforskas” (Alvesson & Skoldberg, 2017, s.381). Undersökningen och vi

forskare är således sammanvävda och kontinuerliga avstämningar mellan vår kunskapsproduktion och hur vi gör denna, behöver hela tiden reflekteras ut och fram för att man skall kunna bedöma vår gjorda studie. Situation och kontext är också element som påverkar oss forskare och studien (Alvesson & Skoldberg, 2017). Bryman (2018) hörsammar också vikten av sensitivitet som kommer utifrån den reflexiva hållningen där kultur, politik och den sociala kontexten från oss som forskare tas med i beaktan på det som beforskas. Vår plats i det sociala rummet och tiden gör att den reflexiva hållningen blir en kunskap av ögonblicksbilder som vi forskare återspeglar (Bryman, 2018).

4.7 Analysmetod

I relation till forskningsfrågan är en tematisk analys en metod för att urskilja teman och meningsmönster i den insamlade datan (Braun & Clarke, 2013).

Tematisk analys är ganska unik bland kvalitativa analytiska metoder genom att det endast erbjuder ett tillvägagångssätt för dataanalys. Det finns således inget givet förfarande gällande teoretiska positioner, datainsamling, epistemologiska eller ontologiska ramar. Det är verkligen bara en metod. Flexibiliteten är det utmärkande draget hos den tematiska analysen och framhålls ofta som dess stora styrka (Braun & Clarke, 2013).

Vi har utgått från Brymans (2018) styrande samling av principer hur man tar sig an en tematisk analys för att kvalitetssäkra materialet. Inledningsvis transkriberade vi alla våra intervjuer med hjälp av ett dataprogram direkt efter genomförd intervju. Därefter lyssnade vi igenom dem för att se att transkribering och intervju stämde överens och ändrade där det inte stämde.

Detta första steg enligt Bryman (2018) handlar om att lära känna och bekanta sig med sina data. Nästa steg var att läsa utskriften flera gånger och markera det som stack ut eller återkom. Dessa steg genomförde vi på varsitt håll för att påverkas av varandra så lite som möjligt. Detta steg var en initial kodning för att börja namnge olika textdelar i materialet.

Efter att ha inlett vår kodning var och en för sig presenterade vi forskare för varandra vad vi hade fått fram och synliggjort. Sedan började vi skapa gemensamma huvudkategorier genom att använda post-it lappar och sätta upp för att få överblick. Övergripande teman skapades där citat och ord samlades från intervjuerna. Utifrån Bryman (2018) går vi forskare här in i en fas att bryta ner materialet i mindre delar och göra det mer överblickbart. Detta steg genererade också att huvudteman föddes fram delteman där etiketter på olika saker började att ta form. Olika kopplingar emellan teman, begrepp och kategorier undersöktes och problematiseras av oss forskare i denna del vilket gjorde att vi forskare kastade om en del i datan. Vi valde sedan ut de teman som var kopplade till våra frågeställningar och kunde ge svar på dem eller information som utmanade dem. De teman som valts ut jämfördes sedan med den tidigare forskning vi hittat (Bryman, 2018).

De två övergripande teman vi valde kallade vi *strukturen* och *processen*. Forsberg & Wallmark (2021) uttrycker att begreppen process och struktur förutsätter varandra för att existera och att man kan se dessa som två ytterligheter på ett kontinuum. Med strukturmöten menar Wallmark & Forsberg (2021) att man utgår från en saklighet samt att man håller sig till en agenda och dess innehåll. Med processmöte uppmuntras deltagarna att visa känslor, att vända sig emot varandra, använda tonfall samt att man kollar av vart det allmänna stämmingsläget tar vägen. Den delade känslorfenheten hos de närvarande blir här det som är verksamt (Forsberg & Wallmark, 2021). Efter ytterligare problematisering landade vi i att dessa två teman kompletterades med underteman som följer: *Strukturen: tydliga roller, allas*

röster är viktiga, alla har sin och att samarbeta på olika sätt. Processen: att se och att göra erfarenheter.

4.8 Etiska aspekter och överväganden

Man skulle kunna beskriva att forskningsetiken befinner sig i en ständigt pågående rörelse. Nya vetenskapliga frågor tillkommer utifrån nya metoder vilket aktualiserar nya etiska ställningstaganden och i denna cirkulära rörelse behöver vi som forskare bli en del. Detta aktualiserar att man som forskare behöver balansera olika intressen och hitta en forsknings-etisk avvägning där inte något intresse äventyras på felaktiga grunder. En av dessa avvägningar behöver vi forskare göra mellan individskyddskravet och forskningskravet som är en etisk kodex som ofta kommer i spel och behöver bedömas inifrån den forskning som genomförs (Vetenskapsrådet, 2017). Individskyddskravet handlar om att individer som deltar i forskning behöver värnas från skada och andra överträdelser som kan drabba människor. Forskningskravet handlar om angelägenhetsgraderna för medborgarna och samhället i stort att få del av nya rön som kan generera hälsofrämjande effekter för en större massa (Vetenskapsrådet, 2017).

Att som forskare känna till både aktuell kodex i kombination med aktuell lagstiftning är av yttersta vikt. Lag (SFS 2003:460) etikprövningslagen behandlar forskning som avser människor (Vetenskapsrådet, 2017). Ändamålet med författningen är att ta hänsyn till människovärdet vid forskning samt att värna den enskilda människan. Det lagen säger är att de vetenskapliga vinsterna behöver vara stora och att riskerna bör vara försumbara. Förutom kunskaper kring lagstiftning och relevanta kodexar behöver forskaren agera med reflexivitet kring sitt eget moraliska omdöme (Vetenskapsrådet, 2017).

Bornemark (2020) skriver om det mänskliga omdömets motstridiga krav, att omdömes-kunskapen bor i det situationsunika och inte hör hemma i det generella. Det innebär att vi forskare behöver anamma att människor står i relation till utsiktspunkter som aldrig tar slut och ändå måste agera (Bornemark, 2020). Precis här befinner vi forskare oss med vår studie, men utifrån ödmjukhet har vi en tilltro till att kunna genomföra tillräckligt bra övervägningar i denna svårorienterade etiska terräng.

4.8.1 Forskningsetiska principer

Enligt Vetenskapsrådet (2002) så kan det ställas fyra allmänna huvudkrav på forskningen som skall bedrivas, dessa är: *informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.*

Informationskravet: Bryman (2018) skriver att man som forskare har som uppgift att förmedla till berörda deltagare vad studien handlar om samt vad deras uppgift är som deltagare. Forskaren behöver också förmedla att deltagandet bygger på frivillighet samt att man när som helst kan dra sig ur undersökningen utan att behöva uppge några specifika skäl för att man inte vill vara med längre (Bryman, 2018).

Samtyckeskravet: I forskning där deltagarna utför någon sorts aktivitet skall samtycke alltid inhämtas. Deltagarna skall självständigt ha rätt att bestämma om de vill delta i studien samt på vilka premisser. Deltagarna skall också ha fullkomlig frihet att dra sig ur studien utan att detta innebär några negativa påföljder. (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2002).

Konfidentialitetskravet: Offentlighet och sekretess har en nära koppling till konfidentialiteten för deltagare i forskning. Uppgifter om deltagare i forskningsprojekt såsom personuppgifter

och andra avslöjande källor skall skyddas på ett sätt av forskare att oberättigade inte kan ta del av dem. Vår samtidsvariation kring vad som är etiskt känsliga uppgifter varierar från tid till annan. Som forskare behöver vi se till att anteckningar, rapporter och annat material lagras så deltagarna inte kan identifieras av utomstående. Särskilt känsliga uppgifter innebär ännu hårdare direktiv för forskarna att hantera materialet så att det inte finns någon risk att dessa skulle kunna komma otillgängliga till hands (Vetenskapsrådet, 2002).

Nyttjandekravet: Forskningsändamålet är det bärande syftet när uppgifter samlas in om enskilda personer. Enskilda uppgifter som samlats in för specifik forskning får inte nyttjas eller lånas ut för icke-vetenskapliga ändamål. Dessa uppgifter får inte heller tas i bruk utifrån kommersiella syften (Vetenskapsrådet, 2002).

4.8.2 Forskarnas egen reflexiva etik

Eftersom vi forskare har intervjuat föräldrar som ingått i vår praktik på Familjevårdsstiftelsen så har ställningstagande om vilka föräldrar och hur vi skall möta dem inte beslutats utifrån någon självklarhet. Inför studien har vi reflekterat kring kvarstående beroendeförhållanden till dessa föräldrar, men också tagit hjälp och stöd med såväl handledare samt arbetskamrater som är legitimerade psykoterapeuter för att genomföra så välgrundade och balanserade val som möjligt. Föräldrar som på något sätt är kvar i vår verksamhet i skrivandets stund och fortsatt är beroende av insatser från oss var naturliga att inte välja in som deltagare. Vi har också haft avvägningar kring intervjuer med föräldrar där vi själva tidigare varit en aktör utifrån ett terapeutiskt arbete och nu behöver bli någonting annat i relation. I dessa fall har den andra forskningskollegan tagit större ansvar men vi är också medvetna om att det existerar en påverkan på något plan när biologisk förälder behöver möta en tidigare behandlare utifrån en ny roll samt i en annan kontext. Här har vi forskare efteråt blivit positivt överraskade av respondenterna. Deras vilja och driv att ge tillbaka och att det är de som är experterna på ämnet som beforskas kastade om våra gamla terapeut - klientpositioner. Våra funderingar kring skiftande beroendeförhållande som skulle kunna försvåra forskningen vältes således på ända av våra respondenter på ett befriande sätt.

Dessa förutsättningar har vi forskare försökt att gå in med utifrån ett mänskligt omdöme, men vi har också haft med oss att deltagarna inte under några omständigheter får lida men utifrån att delta i studien. Vi forskare har vägt saker via pliktetikens olika delar men med konsekvensetiken i ögonvrån som berör vilka deltagare som kan bli otillbörligt berörda av att delta. Vi har även försökt att värdera om våra frågeställningar om deltagande i studien kan generera några skadliga effekter för deltagarna. Utifrån skolat omdöme har vi som forskare en strävan efter en hållning där vi väger risker emot möjliga tillgångar i hur man tar sig an situationer som ovan (Akademikerförbundet, 2014). Kontentan är att respondenternas engagemang, vilja och lust att hjälpa till att synliggöra våra forskningsfrågor har varit stor. Intervjuerna möjliggjorde således en ytterligare förflyttning både för de biologiska föräldrarna och också för oss forskare gällande nya kunskaper och insikter både om ämnet och oss själva. Drivet från de biologiska föräldrarna att själva få ge tillbaka överväldigade oss forskare men synliggjorde också något allmänmänskligt. Nämligen vikten av att vi alla behöver vara meningsfulla i relation till någon eller något!

5. Analys och resultat

I detta kapitel kommer vi att presentera resultatet av intervjuerna. Studiens resultat visas i form av huvudteman och delteman som framkommit i relation till studiens syfte. Första

huvudtemat heter *Strukturen*. Detta tema har delteman med rubrikerna *Tydliga roller*, *Allas röster är viktiga*, *Alla har sin*, och *Att samarbeta på olika sätt*. Andra huvudtemat är *Processen*. Delteman som kommer belysa detta är *Att se* och *Att göra erfarenheter*.

För att avidentifiera citaten har pronomen, namn och andra ord som kan härledas till någons identitet ersatts och dessa visas då inom [...].

5.1 Strukturen

5.1.1 Tydliga roller

Arbetet på Familjevårdsstiftelsen utgår från den modell som beskrivits under 1.4 och där alla roller i det tredelade föräldraskapet finns med. Respondenterna uppmärksammar detta i intervjuerna och lyfter att allas roller fick plats och att var och ens roll betyder något för de andra i teamet. Flera av respondenterna lyfte detta som en förutsättning för samarbetet. Vi behöver varandra och ingen behöver känna sig överflödig eller i vägen om rollerna är tydliga.

En förälder sätter ord på det på följande sätt:

-Ja precis, precis att det fanns en förståelse för vilka olika roller vi hade just det. /.../ Jag har för mig, om det var [familjehemsmamman] som sa. Att ni är ju föräldrar, det kan vi aldrig ta ifrån er. /.../ Ja, hon sa någonting så där i alla fall, våran roll, liksom vi, vi är föräldrar. Och hos dem bor [ungdomen].

Föräldern får en trygghet i att den inte ska ersättas med en ny mamma eller pappa utan att det kommer in fler vuxna som kan bidra med nya delar. Det gav ett lugn när familjehemsmamman uttalade att det inte fanns konkurrens.

En annan förälder tydliggör det ytterligare:

/.../-så jag tror faktiskt att en förståelse för det i helheten alltså. Det gör ju att alla får plats. Det gör att alla känner sig hörda. Och det här gör ju att folk pratar liksom på ett ganska öppet sätt tänker jag i längden. Nej, återigen /.../ jag tror tydlig rollfördelning och att förstå liksom. Kanske också då att inte bara förstå sin egen lilla del utan också förstå resten av cirkeln.

Här framkommer tydligheten i att alla har sin roll och får säga saker utifrån sina egna erfarenheter. Gergen (2009) skriver om samskapande processer där alla parter behöver vara ödmjuka inför att ingen är meningsfull utan relationen till den andre. I samskapande handlingar blir saker meningsfulla. Föräldern lyfter i citatet ovan, vikten av att både förstå sin roll och de andras roll i cirkeln för att kunna skapa ett bra samarbete.

Tryggheten att få sin roll och plats gör också att man kan lägga kraften på annat än att slå sig fram. En förälder med erfarenhet från tidigare insatser, där den har fått strida för att få vara med, säger:

-De viktigaste är ju ungdomarna som bor i familjehemmet, men vi föräldrar är också viktiga. Vi är fyllda med skam och skuld då vi inte kan ha våra ungdomar hemma och inte har klarat det vi skulle klara. Så det är viktigt att vi blir välkomnade och inte behöver knö oss in. Vi orkar inte strida om allt.

Föräldern sätter här fingret på känslan av att vara misslyckad som förälder, känslor av skuld och skam som förstärks när man inte heller välkomnas som en resurs utan får ”knö sig in”. Vi människor existerar hela livet i olika relationer och de vi möter i terapirummet bär med sig rester av alla sina tidigare relationer. På samma sätt möter vi även människors tidigare handlingar både problematiska handlingar och fungerande handlingar, när vi ses i nya sammanhang (Gergen, 2009).

Att bjuda in alla i cirkeln innebär att en mängd erfarenheter får möjlighet att mötas, både goda och dåliga erfarenheter finns med och rollen av att vara en tjugig orolig förälder kan finnas likväl som den frånvarande föräldern. Även hos familjehemmet kan det finnas erfarenheter av bra samarbete med biologiskt nätverk och situationer där det blivit svårt. I den tidigare forskningen (kap 3.2.1) tas en studie av Bengtsson och Karmsten (2021) upp där olika samarbetsmönster mellan familjehem och biologiska föräldrar framkommer och där den gemensamma nämnaren är alla föräldrars önskan av ett erkännande av föräldraskap. Att erkänna föräldrakärleken uttrycks som en grund för ett lyckat samarbete.

Föräldrarna som vi intervjuade har med sig många problemtygda berättelser om sig själva och sina brister och om sitt barns svårigheter. Föräldern ovan med erfarenhet av att behöva ”knö sig in” för att få vara med när ungdomen är placerad, kommer med sin berättelse där svårigheter i samarbete dominerar innehållet. I de problemtygda berättelserna finns det dock alltid undantag (White, 2021). Respondenterna lyfter att de fick en ny positiv erfarenhet av att välkomnas av familjehemmen och de får då med sig ytterligare ett undantag från den problemtygda berättelsen. Detta kan man se som ett omförfattande samtal med hjälp av vittnen. När föräldrarna får möjlighet att känna att alla har sin roll och kan bidra i ”cirkeln” runt ungdomen kan de få nya historier om sin ungdom och om sig själva.

Den trygghet som den tydliga rollfördelningen ger framkom i många av intervjuerna. Att inte bli utkonkurrerad som förälder utan att få vara förälder men få dela ansvaret för ungdomen med andra vuxna. Att ges en självklar plats skapar goda förutsättningar för bra samarbete.

5.1.2 Allas röster är viktiga

Att uppmuntras att dela med sig av sina tankar är något som alla respondenter säger något om. Att kunna skapa möten där detta kan göras på ett sätt som öppnar för nya samtal och skapar nya länkar både mellan och runt människor, ställer krav på den som bjuder in till samtalen. Detta tema är tätt förknippat med föregående tema, det vill säga, att rollerna är tydliga. Vetskapen om att man har sitt utrymme, ger ett lugn i att kunna närvara och använda sin röst.

En förälder lyfter detta på följande vis:

-Det var inte så att jag bara satt som åhörare. Utan [terapeuten] kanske sa vad tycker du [namn] om den här situationen eller vad som ska bli? Vad är din tanke, [namn] eller så.

En av de andra föräldrarna beskrev det som:

-Nej, jag tror inte vi hade kunnat göra på så mycket annorlunda sätt än vad vi gjorde. Det som jag alltid tyckte var skönt, det var ju det att man fick säga vad man tyckte och tänkte, sen fick man inte alltid som man ville, absolut inte. Men de alla lyssna liksom? Jaha, du tycker så hur löser vi det här, man var involverad liksom hela tiden.

En förälder lyfter det som en viktig del att kunna säga vad man hade på hjärtat och att detta togs emot utan att värderas som bra eller dåligt. Det fick finnas ibland massa andra röster.

-Sen att ni säger då liksom som [terapeuterna] nu säger /.../. Alla röster ska höras och även om ditt barn hamnar på familjehem nu så är du lika viktig. Att ni liksom poängterar de där viktiga sakerna som är så lätt att glömma som förälder eller som familjehem. Att de inte behöver undra liksom, går vi någon på tårna?

En förälder som upplevt familjehemsvård i en annan organisation jämför och beskriver känslan när den inte blir inbjuden.

-Ja, Jag står ju utanför nu. Jag är på utsidan, bara en skugga eller vad man säger. Där hos er var jag en av hela familjen.

- [terapeuten] Vad gör det med en som förälder att man får stå utanför cirkeln av samarbete på det sättet?

-Jag blir trött, väldigt trött. Men jag känner att jag mister lite kontrollen också som förälder. Ja, det är klart och det tror jag att jag blir trött av.

Det föräldrarna beskriver är att det är tillåtet med många berättelser och att de kommer från många olika håll för att sedan bilda nya berättelser. Gergen (2009) beskriver hur orden får betydelse när de sätts i en kontext och får en mottagare. När föräldrarna berättar hur de upplever något eller vad de oroas för kan de mötas av någon av de andra runt ungdomen som delar sin bild eller erfarenhet. Gergen (2009) beskriver det som att, dina ord ger mina ord mening och vice versa och då uppstår en ömsesidighet och en möjlighet till ny förståelse. Samskapande och samarbete sker när vi bjuder in varandra och är öppna för att vi tillsammans skapar en process utan början och slut där ansvaret är delat. Seikkula (1996) beskriver flerstämmighetens klokhet och vikten av polyfoni. Det är inte en sanning som ska råda eller något som är mer värt än annat, utan styrkan är just flerstämmigheten och möjligheten till olika perspektiv. Han menar även att det vi upplever lämnar spår i våra kroppar och även om få av våra spår formuleras till ord så kan det vara de orden som bidrar till den önskade förändringen (Seikkula, 1996). Respondenterna uppskattar syftet och praktiken med att bjuda in till möten med ungdomen, familjehemmet, föräldrar och terapeuter där polyfoni skapas och ingens röst ska dominera över någon annans. Seikkula poängterar att rangordningen mellan de professionellas stämmor och de andra deltagarnas stämmor behöver lämnas för att få flerstämmighet. Det behöver även finnas tillåtelsen att ge många olika svar på de frågor som uppkommer så att det finns möjligheter att hitta passande svar (Seikkula, 1996).

Att få vara en del av teamet runt och med den unge kan bara göras om alla känner att de kan både bidra och ta emot och att det finns plats för alla. Att uppleva att det trots fortsatta bekymmer finns möjligheter att tillsammans skapa något nytt där allas röster är en grund, ger en känsla av möjlighet, även om man inte alltid får sin vilja igenom.

5.1.3 Alla har sin

Strukturen på Familjevårdsstiftelsen är uppbyggd kring att alla har en person som är deras. Familjehemmet har sin handledare, ungdomen har sin terapeut och föräldrarna har sitt stöd antingen från handledaren eller från någon annan av terapeuterna på Familjevårdsstiftelsen. Tanken är att det ska finnas utrymme för att få eget stöd och att det också finns ett stöd i de gemensamma mötena om det är svårt att lyfta sin egen röst. De intervjuade föräldrarna har uppskattat detta stöd i olika utsträckning och lyft olika delar.

En av föräldrarna lyfter stödet den fick för att våga ta plats.

-Man fick vara med och bestämma och det var man ju absolut inte van vid från början. Jag vet inte hur många gånger [terapeuten] fick sparka mig typ inte ordagrant men, sparka mig i röva. Hallå, men det är du som bestämmer, nej, men [hon/han] är ju placerad. Nej, det är du som bestämmer /.../ Ja, det var det som var det jobbigaste kommer jag ihåg att man fick vara med och bestämma. Och det kan ju vara både gott och jobbigt? Absolut. Ja då innan var man ju liksom van att dom bara liksom, bara körde över och så var det.

En förälder som känner sig avlastad både av sitt eget stöd men framförallt av sin ungdoms stöd, uttrycker:

-Vad som, som var priset. Alltså ni hjälpte till väldigt bra, tyckte jag. [...] Men också en sten som släppte att [ungdomen] har någon där, [hon/han] har någon att prata med. [Hon/Han] har folk som hjälper [henne/honom].

Att alla har någon som kan avlasta dem och ge stöd skapar trygghet för de andra i systemet och öppnar till exempel för nya möjligheter att vara förälder. Haarakangas (1997) skriver, att ska samtalet bli polyfont så kan ingen stämma bli dominerande utan alla stämmor med både sina erfarenheter och åsikter behöver få utrymme. Detta kräver ibland att man får stöd att våga uttrycka sig och att få stöd i att ta sin plats av en terapeut som är ens egen. White (2012) skriver om terapeutens ansvar att skapa struktur i större samtal för att minska maktobalans och utsatthet och detta tänker vi kräver förberedelse i form av andra samtal i mindre konstellationer. Samtalsstödet fyller även en avlastande funktion för föräldrar som slitit länge.

Att biologiska föräldrar behöver stöd i relationen till familjehemmet stöds av forskning och det finns även forskningsstöd för att föräldrarna behöver hjälp att ta hand om sina svåra känslor för att kunna möta andra. I kapitel 3.2.2 där forskning om biologiska föräldrars erfarenhet av socialtjänsten är samlad framkommer både i studier av Eriksson & Toma (2018) och Forsberg & Triumpf (2015) att föräldrar far illa av att bli lämnade utan stöd av professionella med sina tankar och känslor och det framkommer även att de saknar stöd i kontakten med familjehem.

En förälder sa om tryggheten i att alla har sin person:

-Jag tror att det här med att ha en egen. Att samtalen som vi hade med dig som inte är samma person som samtalar med barnet då, för mig var det jätteviktig och det tyckte [sambon] också, det vet jag. Och sen tror jag också att jag hade en känsla eftersom vi fick en väldigt tydlig bild av [familjehemmets] roll i den här processen och att det fanns samtalspartners till alla hela tiden. Och jag tror att det gjorde att jag som förälder då på något sätt kunde känna att den rollen jag har, den vill jag gärna hjälpa till på alla sätt jag kan. Men den här rollen jag har i den här cirkeln då. Det är kanske inte att vara förälder liksom längre på det där polisaktiga sättet och ha koll och överblick och kontroll.

Föräldrarna kan släppa vissa delar till både sin person på Familjevårdsstiftelsen och till familjehemmet men ha kvar andra delar och känna att vi gör detta tillsammans med andra nu. Deras barn får hjälp och föräldern får utrymme att ta hand om sig. Gergen (2009) beskriver att detta samskapande blir till när man får en invit från någon och accepterar den. Vi går från vår individuella existens till vår relationella och att mening uppstår genom samskapande. Citaten

illustrerar berättelser om samarbete genom att lämna över ansvar till någon annan, men även genom att göra tillsammans.

Fredman (2014) skriver om de möjligheter och hopp som uppstår när man för ihop klienter och dess nätverk och att de tillsammans deltar i ett samtal där nya berättelser kan komma fram. Föräldern i citatet som var ovan vid att vara med och bestämma, fick stöd att våga uttrycka sig och kunde lägga sina tankar till familjehemmets berättelse och tillsammans skapa en ny berättelse om sin ungdom och om sig som förälder. Detta kan jämföras med definitionsceremonier (White, 2012) och att alla har sin person som stöttar dem, ger en trygghet i att ingen blir överkörd. Fredman (2014) skriver vidare att kan man skapa länkar mellan de utomståendes hopp och drömmar och koppla till klientens hopp och drömmar leder det till ett gemensamt ansvar att skapa hopp och möjligheter. Flera av de intervjuade föräldrarna har varit med om att bli borträknade när deras ungdom fått insatser via socialtjänsten. De är ovana att få en egen person som finns för dem och att kunna lita på att deras ungdom också får hjälp. Att få stöd av sin person att våga lyfta sina tankar i ett större sammanhang och veta att ens ungdom som man alltid fått värna, får stöd att lyfta sin röst, ger en frihet att uttrycka sig.

5.1.4 Att samarbeta på olika sätt

När vi i intervjuerna ställde fördjupande frågor om hur samarbete gick till och hur det var under olika perioder, kom berättelser fram om mer eller mindre samarbete och i olika former.

En förälder berättar att den inledningsvis drog sig lite för att ringa familjehemmet och fick då frågan om vi kunde gjort något mer, till exempel varit med mer och träffat familjehemmet och föräldrarna tillsammans.

-Nej, skulle jag vilja svara på den. Därför att, då tror jag att allt det här samarbetet, insynen i familjehemmet, nu vet jag inte, men jag tror att den hade försvunnit. För då hade jag tagit kontakt med er. Ja, jag hade inte ringt till dem. Jag hade tagit kontakt med er, /.../ någonstans där blir ni då den övergripande.

Det är ibland svårt för föräldrar att möta familjehemmet, men för denna förälder blir det bra när de kommit över det steget och det öppnar en möjlighet för mer samarbete då den fått direkt kontakt. Så ibland behöver någon vara brygga och ibland behöver familjehem och föräldrar mötas själva.

En förälder som hade en allvarlig konflikt med sin ungdom reflekterar i efterhand över hur samarbetet behövde göras på olika sätt för att deras konflikt inte skulle hamna mellan familjehemmet och ungdomen eller mellan familjehemmet och föräldern. Ungdomen hade tidigare upplevt att föräldrarnas röst blandades med familjehemmet så att konflikten tog sig in mellan den och familjehemmet.

-Så när [ungdomen] bytte familjehem då hade jag inte lika mycket kontakt med dem [det nya familjehemmet] och det blev väldigt mycket bättre. /.../ Det är en skillnad, den blev jättestor. Vi gick in på ett annat sätt i samarbetandet med det nya familjehemmet
- [intervjuaren] Hade du eller ni den idén med dig?
- Det bara blev så.

Föräldern fortsätter och tänker att samarbete via någon annan kunde ha fungerat:

-Så hade man, hade man sett detta tidigare kunde man använt andra vägar, andra möjligheter. Så då hade det ju inte blivit. Då hade inte [ungdomen] kanske sett att informationen var kopplad till mig. Utan till exempel nu ringer [familjehemmet] till familjevårdsstiftelsen och får råd eller tvärtom.

Denna form av samarbete bygger på en ömsesidighet där viljan att samarbeta direkt mellan förälder och familjehem finns men utifrån vad som blir bäst för ungdomen tar man hjälp av Familjevårdsstiftelsen som en länk. Samarbete med Familjevårdsstiftelsen ingår och är oftast en oladdad part jämfört med föräldern och familjehemmet och kan då användas för att underlätta samarbetet.

De två exemplen illustrerar att det ibland behövs en tredje part för att få ett fungerande samarbete och ibland kan en tredje part göra att samarbete försvåras.

Alla de intervjuade föräldrarna har exempel på gott samarbete och att få vara en del av systemet. Vid frågan om det var lagom mycket samarbete med familjehemmet eller om det skulle ha varit ännu mer svarar en förälder:

*-[intervjuaren] Skulle du varit ännu mer involverad som förälder?
-[skratt] Då hade jag ju fått flytta in till [familjehemmet].
-[intervjuaren] Ja, och då har du inte blivit avlastad på något sätt heller?
-Precis. Nej gud, då hade det blivit för mycket. För det är alltså så, när [ungdomen] var där så hade vi ett jättebra samarbete.*

Utifrån Gergens socialkonstruktionistiska idéer där individer är biprodukter av relationer och där kunskaper är kontextbundna kan både lite kontakt och mycket kontakt vara ett bra samarbete. Detta visar sig också i intervjuerna. Den absoluta kunskapen eller modellen för hur vi ska skapa samarbete måste alltid samskapas och anpassas utifrån lokala förhållanden (Alvesson & Sköldberg, 2017). Gergen (2009), beskriver att i mötet med människor möter man även deras tidigare erfarenheter av relationer, och deras tidigare handlingar. Det blir tydligt att tidigare erfarenheter i form av konflikter fortsätter att påverka även i det nya sammanhanget för en av familjerna och där behöver samarbetet ske på ett annorlunda sätt inte bara i innehållet utan även i formen där föräldern backar ur cirkeln lite. Gergen hävdar att samarbete mellan människor inte kan vara något som "är" utan alltid är något som vi skapar och som "blir till" på olika sätt (Gergen, 2009).

En socialkonstruktionistisk utgångspunkt är att vara "icke vetande" vilket innebär att undvika färdiga teorier eller frågor du tror dig veta svaret på och i stället förbli nyfiken och öppen för klientens sätt att skapa mening. För föräldern och ungdomen som var i konflikt hittades ett fungerande samarbete när de fick börja om i ett nytt familjehem och kontakten blev till på ett nytt sätt, utan att någon "visste" detta på förhand. För föräldern som hade ett bra samarbete med familjehemmet blev det meningsfullt att också kunna backa och få återhämtning när det behövdes. Frågor som blir viktiga när sammanhangen skapas, är för vem blir det meningsfullt och vilka är de främsta deltagarna här och nu eller i tidigare relationer.

I forskningskapitel 3.3.1 redovisas forskning kring samarbete mellan familjehem och biologiska föräldrar. I en studie av Strömberg & Hellman (2021) som nämns där, uttryckte familjehem sig positiva till samarbete med biologiska föräldrar men saknade adekvat stöd från professionella. Tidigare erfarenhet som familjehem verkade underlätta i samarbetet mellan familjehem och biologiska föräldrar. Liknande resultat finns i en studie av Grigholm-Hallstenson & Nordin (2021) där stöd från ansvarig myndighet saknas för att stödja relationen mellan familjehem och biologiska föräldrar.

Samarbete kan innebära både att träffas mycket och lite som vi ser i exemplen ovan och det ”blir till” på olika sätt.

5.2 Processen

Mycket av vårt arbete på Familjevårdsstiftelsen utgår från att träffas i verkliga livet i allt från terapirum, hemma hos familjehem eller biologiska föräldrar, på socialtjänster eller åkandes i bilar tillsammans. Att föra ihop människor och samskapa ny mening samt betydelser tillsammans är navet i vardagen och detta benämns här som processen. I det följande kommer de intervjuade biologiska föräldrarna synliggöra den vardagsnära processen ytterligare i två delteman.

5.2.1 Att se

Det här deltemat handlar om *Att se* utifrån en mängd skiftande perspektiv. Biologiska föräldrar uttrycker vikten av att få vara där saker pratas om och händer för att kunna bilda sig en egen uppfattning. Så här uttrycker sig en förälder om sin ungdom:

-Dom var så välkomnande och så respektfulla mot [ungdomen]. Jag märkte ju alltså att se [ungdomen] med familjehemmet här i deras kök, jag märkte att [hon/han] var bekväm. Det var liksom som [hon/han] litade på dem. Jag vet hur svårt det är för [henne/honom]. [ungdomens] tillit till familjehemmet gjorde att min tillit till familjehemmets syften kändes som de viktigaste faktorerna för mig.

En annan förälder uttryckte följande:

-Och då var det mitt första möte med familjehemmet och vi fortsatte att prata. I köket tror jag. Vi gick runt och tittade lite på hästarna. Där ja, vi gick runt och tittade ja. Och då var det väl [ungdomen] som kände någon slags trygghet med det att nu har [föräldern] också sett familjehemmet.

Det som speglas ovan är olika vittnesprocesser. I det första citatet så uttrycker den biologiska föräldern ”att se” eller vara vittne till familjehemmets görande med ungdomen där hemma i köket stärkte dennes tillit till familjehemmet. Man kan också här dra en parallell till Morgans (2004) tankar om vittnen, där betydelsefulla människor bjudits in för att bli påmind om att dessa är viktiga att komma närmare igen.

I det andra stycket är det ungdomen som verkar agera vittne utifrån att nu har min förälder också sett vart jag skall. Men föräldern blir också vittne till ungdomens strävan emot nya identiteter som White (2012) uttrycker det.

Det kan också vara så ”att se” den fysiska platsen där ens ungdom skall bo inte behöver ha stärkande effekter. En förälder till en ungdom sa så här:

-Jag ville inte liksom inkräkta på [ungdomens] territorium för att liksom undvika de här konflikterna faktiskt.

Att ”inte se” eller bli vittne av var ungdomen skulle bo blev här viktigt för att fortsätta möjliggöra detta arbete. Men bara för att man inte kan agera vittne på ett ställe så innebär inte detta att möjligheten till att vittna är låst. Samma förälder uttalar också följande:

-Det var hur de tog hand om [ungdomen].
-[intervjuare] Var det något de gjorde då som fick dig att tänka det?
-Nej eller alltså, jag vet inte, men ibland känns det som att man är ganska bra människokännare alltså. Man kan få vissa intryck av vissa personer och det kändes bara bra, helt enkelt.
-[intervjuare] Hur var det när ni började prata?
-Jag fick bara känslan att det här är kanon nu med familjehemmet där. Ja, då kändes de bara väldigt sköna på något sätt. Det är svårt att sätta fingret på det.

Görandet möjliggör att många olika sorters möten emellan familjehem och biologiska föräldrar erbjuds. Att mötas och att se i familjehemmet för föräldern var inte möjligt, men detta hindrade inte att föräldern i stället blev ett aktivt vittne på mötena på kontoret. Så bara för att en möjlighet ”att se” eller bli ”vittne” går i stöpet så erbjuds fler möjligheter att vara med och bevittna som biologisk förälder. Man kan också se detta genom Fredmans (2014) lins att på mötena hade man ungdomen och dennes berättelse i fokus medan ett besök i familjehemmet hade kunnat generera en större egen agenda hos den biologiska föräldern vilket nu inte blev möjligt. Här kommer ytterligare ett citat från en förälder för att belysa vikten av att själv få se:

-Jag vet att den första känslan jag fick var att. Jag kände mig lugn.
- [intervjuare] Och vad tror du det var som gjorde det lugnet?
-Det vet jag inte om det var familjehemmets utstrålning som gjorde. Att de var lugna på något sätt eller inte. Deras sätt att prata, deras sätt att uttrycka sig.

Och från en annan förälder:

- [intervjuare] Men då hade du kollat till att det verkar funka innan du backa?
-Ja, man såg ju då att när det väl började funka och då kunde man ju bara, då kan jag ju, nu skiter jag i det här, ungefär alltså. Nu löser [ungdomen] det andra själv.

Man kan säga att citatet visar på en definitionsceremoni, utan Whites struktur (White, 2012), som äger rum emellan familjehem och biologiska föräldrar. Exempelen ovan är på skillnader utifrån olika vittnesprocesser som äger rum i det vardagliga livet emellan familjehem och biologiska föräldrar. Det blir att biologiska föräldrar och familjehem berättar historier för varandra som gör att de kan få syn på sig själva och vidare kopplingar till andra människors liv som blir viktiga (White, 2012). ”Att se” gör vidare att alla transporteras vidare i sina relationer och sitt görande oavsett om saker är mer eller mindre uttalade. När vi terapeuter på Familjevårdsstiftelsen blir vittnen till dessa vittnesprocesser så blir de viktiga att återberätta när biologiska föräldrar fysiskt inte har möjlighet att vara på plats och göra detta själva. En förälder berättar om ett annat viktigt möte med familjehemmet som ägt rum i en bil tillsammans på väg ner till vårt kontor. Föräldern säger följande:

-Och då var man ju tvungen att prata, man hade ju bara valet att bli tyst och så var det tyst hela vägen. Just det första steget var att säga, kan jag åka med er ner? Nej det var familjehemmet som skickade faktiskt och så att jag kunde åka med dem. Jag tror det var personal

på Familjevårdsstiftelsen som hade ja så, hintat lite. Så jag valde att åka med dem.

Exemplet ovan visar hur terapeuterna på Familjevårdsstiftelsen och familjehemmet ibland behöver vara behjälpliga i att skapa rum tillsammans med biologiska föräldrar för att möjliggöra att samarbete skall uppstå. Bilresan ner var en möjlighet för familjehem och den biologiska föräldern att bekanta sig och börja bygga hur båda parter vill ha det tillsammans. Det var också ett exempel på en invitation från familjehemmet till den biologiska föräldern att samarbeta. Här bevittnar familjehem och biologiska föräldrar varandra. Enligt Gergen (2009) skulle detta kunna beskrivas som en kontinuerlig dans emellan familjehem, biologisk förälder och personal på Familjevårdsstiftelsen där ingenting "är" utan hur allting "blir till". Nästa exempel tar oss till mötena på vårt kontor och här säger en biologisk förälder följande:

-[intervjuare] Var mötena på Familjevårdsstiftelsen viktiga utifrån detta med att man fick se familjehemmet?

-Man fick se [ungdomen] och att det gjorde något lugn att se varandra.

-[intervjuare] Ges man chansen att bilda sig en egen uppfattning då, eller?

-Ja precis.

-[intervjuare] Betyder det någonting?

-Ja, men det är viktigt därför jag märker det på [ungdomen], [ungdomen] gillar ju familjehemmet mycket. Det märks.

Exemplet ovan är ytterligare ett exempel på vittnesprocessen på vårt kontor, men citatet ovan är också ett exempel på hur dessa citat konstrueras tillsammans med oss forskare. Vi forskare agerar här in i den biologiska föräldrarnas livsvärld som Gergen (2009) kallar det och vi följer rörelsen från ensam konstruktion emot en samskapande ansats emellan forskare och beforskad. Vi forskare vill här belysa de dubbla nivåerna som är i spel i dessa konstruktioner, där det ena handlar om den biologiska föräldrarnas röst men hur vi forskare möter dess yttranden med egna yttranden som skapar det gemensamma. Ett annat exempel från vårt kontor och "att se" säger en förälder följande:

-Det kändes bara bra liksom, med samtalen som var så öppna och familjehemmet kunde prata även om [ungdomen]var i rummet utan att [ungdomen] blir vansinnig liksom, så det var ju en viktig grej också.

-[intervjuare] Så du kunde se hur dom bemötte [ungdomen] och det gjorde att du kände att det här kan funka?

-Precis, ja och det kändes väldigt bra för det var med stor respekt. Viktigt, det är viktigt."

Betydelsefulla människor är inbjudna för att knyta dessa närmare sig igen såsom White (2012) antyder. Ungdomen får här chansen att författa en alternativ berättelse om sig själv när den inte blir vansinnig, dessa framsteg bevittnas av nätverket och alternativa berättelser får möjligheten att konstrueras emellan varandra och sedan bevittnas vidare inom nya sammanhang (White, 2012).

Att själv få se om ens ungdom har det bra som biologisk förälder återberättades i intervjuerna på en mängd sätt. Detta tema återkom gällande gemensamma möten på vårt kontor, i familjehemmen, när biologiska föräldrar och familjehem möttes på neutral mark etc. Att se eller vara vittne till platser, relationer och till framför allt familjehemmet är något som gestaltas i intervjuerna på upprepade sätt. Ett undantag förs också fram av en biologisk förälder "att se" kanske inte är möjligt i alla sammanhang utan kan till och med försvåra om

det görs vid fel tillfälle. Att få se miljön ungdomen skall vara i och att få se familjehemmen med ens ungdom som de skall tillbringa tid med är av vikt. Görandet för dessa skeenden är subtila och ibland svåra att fånga in med ord. Dock är en slutsats att ju mer möjligheter att ses som man skapar för biologiska föräldrar och familjehem desto positivare upplevs samarbetet. Saker som ”görs” av familjehemmen enligt de biologiska föräldrarna genom linsen ”att se” var att bjuda med, bjuda in och att samskapa nya sätt med ungdomen som sprider sig vidare som ringar på vattnet, förhoppningsvis också vidare emellan ungdomen och de biologiska föräldrarna.

5.2.2 Att göra erfarenheter

Delandet av erfarenheter kommer här visas upp som görandet av erfarenheter emellan biologiska föräldrar, familjehem och andra aktörer. Gergen (2023) säger att såsom vi beskriver och förklarar världen är alltid ett resultat av våra olika relationer. En biologisk förälder säger följande om våra möten på kontoret:

-Men jag tyckte att, ja för mig gjorde familjehemsheten klart det väldigt tydligt redan från start. Att här träffas vi, här får alla en möjlighet. Att yttra sig, att säga sitt. Synliggöra tankar och oro just. Och den var ju också faktiskt väldigt viktig. Ja, eftersom det var så mycket, det var ju mycket oro.

Terapeuterna på Familjevårdsstiftelsen förklarar här förutsättningarna för hur mötena går till på kontoret. Terapeuterna talar, de biologiska föräldrarna svarar och i utbytet tydliggörs den gemensamma meningen (Gergen, 2009). Att det finns en rådande sanning överges också här och man bjuder in till att skapa många sanningar om det som skall dryftas under mötet (Gergen, 2023).

Nedan kommer ytterligare en röst från en biologisk förälder om hur erfarenheter gjordes:

-Jo, men det tycker jag, för jag tycker att både [terapeuterna] på Familjevårdsstiftelsen kontaktade ju mig också. Det kändes som när vi hade möten allihop att mitt ord också var viktigt. Man räknar med dig? Man räknar med mig, räknar in mig i hela bilden. Och det kändes väldigt, väldigt bra.

Ovan är ett exempel på hur görandet spridit sig från mötena på vårt kontor till att verka i alla involverade relationer kring ungdomen. Det är också ett exempel på att inga enskilda konstruktioner verkar dominera något annat system. Men det som eventuellt föregått denna spridning är del-konstruktioner i olika sociala samt kulturella kontexter mellan involverade människor, detta gör att man rör sig från jag-berättelser emot vi-berättelser (Gergen, 2009). Det blir tydligt att görandet emellan alla är en process och inte är något statiskt som finns eller inte finns, men det framkommer också hur de professionella hela tiden är med och försöker möjliggöra görandet både i mindre och större sammanhang kring de involverade.

En förälder säger följande om en familjehemsmamma:

-Men hon var så öppen. Ja hon var fruktansvärt ärlig. Det var ju som när jag pratade om [ungdomen]. Hon bara sa, jag förstår din oro och hur du mår ja med det här liksom, för jag har en son som det varit exakt lika jobbigt med. Jag har egna erfarenheter.

Här kommer en annan utsaga från en annan biologisk förälder om ett annat familjehem:

När [ungdomen] var hos familjehemmet, där upplevde jag att samarbetet var väldigt bra. Ja, jag sa till familjehemmet från början. Är det något så ring mig, för jag känner [ungdomen] och jag släpper [den] inte. Även om [ungdomen] inte kan bo hemma, så släpper jag [den] inte. Det gjorde familjehemmet och jag kunde ringa dem också om det var någonting.

Både familjehem och biologiska föräldrar uttrycker här sina behov och gör erfarenhet med en öppenhet mellan varandra. Familjehem och biologiska föräldrar gör här berättelser emellan varandra för att generera vidare social nytta för det fokus vi har tillsammans som är ungdomen (Gergen, 2023). Både familjehem och biologiska föräldrar accepterar den andras invitation till att relationsprocessen går före sina egna uppfattningar (Gergen, 2009).

Hierarkin mellan biologiska föräldrar och familjehem rubbas här utifrån positiva förtecken, vilket möjliggör en större rikedom i görandet av erfarenheter för båda, eftersom ingen behöver vara på sin vakt emot den andra. Man utbyter också kunskaper som är konkreta och kontextbundna som byggs mellan människor. Det blir till en lokal kunskap ”dem emellan” som är situationsspecifik som inte kan ersättas av annan kunskap, bara kompletteras och underlättas av oss andra i det tredelade föräldraskapet (Gergen, 2009). Här kommer ett citat från en biologisk förälder där görandet av erfarenheter med familjehemmet försvårade arbetet med ungdomen:

-På något sätt blev det som att familjehemmet blev besmittade för [ungdomen], för att vårt samarbete fungerade.

-[intervjuare] Så det fungerade samarbetet emellan dig och familjehemmet ställde till det i den världen där [ungdomen] befann sig?

-Ja precis.

-[intervjuare] Så det blev ett fungerande samarbete, men detta ledde till en svårighet?

-Det stämmer.

Denna röst gör att vi inte bara kan sätta likhetstecken emellan görandet av erfarenheter mellan familjehem och biologiska föräldrar och en positiv erfarenhet för ungdomen. Familjehemmet och de biologiska föräldrarna hade här byggt ett sätt att samarbeta som blev meningsfullt för dem, men detta genererade att ungdomens meningsskapande kom utanför vilket var det centrala i det arbete som vi gjorde tillsammans (Gergen, 2023). Poängen här blir att görandet i olika del-system kan hindra det större arbetande systemet när det inte delas med andra berörda inom behandlingssystemet. En större eller tidigare involvering från någon terapeut på Familjevårdsstiftelsen skulle kunnat ändra på detta utfall, det är i alla fall en indikation på att någon i tid behöver samla ihop information från olika del-system så dessa inte börjar leva sitt eget liv.

En annan biologisk förälder pratar nedan om vad som behövs emellan familjehem och biologiska föräldrar för att det skall fungera och yttrar följande:

-Familjehemmet måste lyssna på föräldrarna. Och även tvärtom och även lyssna på personen det gäller. Viktigaste är att man får lyssna på varandra och lägga ihop i den gemensamma kunskapen. Den gemensamma summan på något sätt? Många gånger ja. Man kan stötta varandra och att föräldrarna kan även få hjälp med det jobbiga. När det var som det var med [ungdomen], vi fick ingen hjälpa av någon, vi fick lösa det själva. Jag hade ingen att bolla med.

Föräldern beskriver här sin längtan ”att göra” ihop med någon och att detta ansvar behöver delas emellan aktuella byggherrar för det som är i fokus (Gergen, 2009). Utifrån Gergen (2023) så har inte den här biologiska föräldern alltid haft någon att beskriva och förstå sin värld med överhuvudtaget. Föräldern beskriver sin önskan om växelverkan i görandet emellan familjehem, biologisk förälder, ansvarig myndighet och ungdomen. Föräldern säger också något om hur processen behöver föregå alla enskilda personers yttranden (Gergen, 2009). Avslutningsvis säger en förälder något om vad de professionella behöver göra med de olika erfarenheter som uttrycks samt ansvaret som faktiskt vilar på de professionella rollerna:

-Om man själv förmedlar som föräldrar då att man vill vara med, man vill vara engagerad. Så är det då viktigt att ni då fångar upp det och gör något med det och även informerar familjehemmet att idag har vi med oss en förälder. Som vill vara en del, [hon/han] vill vara en del, det är bara att hon eller han kan inte ha barnet boende hos sig just nu.

Den här föräldern synliggör att görandet av erfarenheter emellan olika aktörer inte är någon självklarhet, men att professionella behöver ta ansvaret att få igång detta tills det eventuellt kan bära sig självt. De professionella har här ett huvudansvar för det tredelade föräldraskapet och vad som behöver göras samt av vem, för att skapa denna hållbarhet. De professionella behöver fortsätta att påminna sig om sin ”icke-vetande” position där man alltid äger en kunskap om familjehemsvården i allmänhet, men att denna inte får glida över att man tror sig ha en kunskap i synnerhet. Kunskap är alltid lokalt samskapad utifrån specifika kontexter (Gergen, 2009, 2023).

Att få göra gemensamma erfarenheter framstår som viktigt för biologiska föräldrar. Men vi professionella får också till oss att vi inte kan ta detta för givet och att vi har ett ansvar att bevaka att görandet emellan familjehem och biologiska föräldrar fortskrider som det skall. Det som sticker ut är att görandet av erfarenhet också kan slå tillbaka på arbetet som är tänkt att utföras tillsammans. Vi tänker på den biologiska föräldern som samarbetade med familjehemmet men att detta genererade försvårande omständigheter för den placerade ungdomen. Men viktigheten i allas erfarenheter förblir viktig, men hur görandet (när, var, hur?) genomförs blir något som detta kapitel sätter ljus på. Utifrån att det är viktigt att göra erfarenheter framgår det ändå en implicit önskan från de biologiska föräldrarnas röster att någon professionell från och till behöver bevaka relationen emellan familjehem och biologiska föräldrar. Det som behöver bevakas är att relationen kommer i gång, ibland med mer stöd av terapeuterna och ibland bara låta den frodas såsom den håller på att bli.

6. Avslutande diskussion

Studiens syfte var att undersöka hur biologiska föräldrar som haft sina ungdomar placerade inom Familjevårdsstiftelsens verksamhet upplevde att samarbete mellan dem och familjehemsföräldrarna gjordes och vilken del Familjevårdsstiftelsen hade i det. Studien gjordes genom sex intervjuer med biologiska föräldrar och analysen skedde utifrån tematisk analys. De viktigaste resultaten som har framkommit i våra intervjuer kommer att presenteras under respektive frågeställning.

1. Hur beskriver biologiska föräldrar att samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehem görs?

Våra respondenter var tydligt nöjda med det samarbete som de upplevt. De lyfte vikten av att känna sig välkomnad i cirkeln runt ungdomen och att det var en viktig grund för det goda

samarbete de gjort tillsammans med familjehemmet. När föräldrarna kände att deras erfarenheter blev viktiga och att de fick vara med och ha åsikter som alla andra och inte skulle ersättas med nya föräldrar infann sig en trygghet som öppnade för samarbete.

Alla respondenterna berättade om vikten av att allas roller tydliggjordes då det skapade en trygg grund för samarbetet. Utifrån tidigare upplevelser att få kämpa för att vara med när ens ungdom får insatser från socialtjänsten uppskattades det när familjehemmet eller Familjevårdsstiftelsen uttalade att det fanns en plats för alla. Då föräldrarna upplevde ett delat ansvar kunde de både få möjlighet att kliva fram och delta eller att backa för att återhämta sig. Föräldrar lyfte också känslan att inte bara delta som åhörare till något som händer utan att de fick vara med och deras erfarenheter var efterfrågade.

Alla respondenter beskriver även vikten av att få se saker i praktiken. De uppskattar att få se var deras ungdom ska vara och med vem de ska leva. De vill själva se hur familjehemmet tar hand om deras ungdom för att bygga tillit och kunna samarbeta. Att få möjlighet att ses i något sammanhang underlättar det fortsatta samarbetet för biologiska föräldrar och bör inte underskattas av de andra aktörerna i det tredelade föräldraskapet.

2. Vad uppfattar biologiska föräldrar att Familjevårdsstiftelsen gör för att samarbetet ska fungera?

I intervjuerna framkommer att det är viktigt att det finns en tredje part som ser till att relationen mellan föräldrar och familjehemmet fungerar. Samtidigt uttryckes också vikten av eget stöd utifrån de behov man har av att hantera svåra känslor som ens föräldraskap genererat. I tidigare forskning lyfts flera studier där både föräldrar och familjehem uttryckt att de saknade stöd från ansvarig myndighet. Det framgår tydligt i Socialstyrelsens kunskapsstöd (2019) att socialtjänsten är ansvarig för detta stöd. Forskningsstöd finns bland annat hos McWey m.fl., (2022) för att samarbetet underlättas när familjehemmen anstränger sig för att dela makt, bygga förtroende och är uppmuntrande till relationen med föräldrarna. Detta underlättas på Familjevårdsstiftelsen då modellen även innefattar stöd till familjehemmet och då många familjehem har stor erfarenhet av tidigare samarbete med biologiskt nätverk.

Några föräldrar lyfte även att stödet från både terapeut och familjehem till ungdomen gjorde att samarbetet blev bra. När de såg att deras barn fick ett gott omhändertagande kunde de slappna av och delta i samskapande. I Socialstyrelsens skrift *Ett hem att växa i* (2017) framkommer risker som uppstår när biologiska föräldrars utsatthet inte tas omhand av någon och att det kan orsaka svårigheter i samarbetet. Detta är inget som framkommer i våra intervjuer, men några föräldrar lyfter att de känt det i tidigare sammanhang och uppskattar att det inte blivit så i detta sammanhang.

6.1 Forskarnas egna reflektioner kring studien

Vi valde en narrativ lins för att förstå bevittnandet som föräldrarna beskriver. Genom den såg vi vikten av att kunna upptäcka nya berättelser hos sin ungdom och sig själv som förälder, för att kunna förflyttas vidare framåt. Flerstämmigheten som teoretiskt val plockades in för att lyfta fram och lyssna på röster som i vanliga fall brukar vara marginaliserade. Genom tidigare forskning förstod vi att många biologiska föräldrar med placerade barn upplevde utanförskap och marginalisering. Vi kompletterade sedan med socialkonstruktivistiska idéer där processen går före individen och där vi kunde närma oss biologiska föräldrar och familjehemmens vardag.

Vi forskare reflekterar också i efterhand kring om vi tog oss an vår studie utifrån kloka metodologiska avvägningar. Hade en fördjupad ansats med färre respondenter gjort att vi

kommit ännu närmare samarbetets görande? Skulle en narrativ ansats kunnat generera detta djup? Eller är detta en fråga för fortsatt forskning för att ytterligare närma sig görandet emellan människor i ett vardagsliv? Vi forskare har också varit en del av verksamheten som beforskats, vilket gjort att vi behövt tvivla och reflektera över var vi forskare befinner oss. Vi har behövt påminna varandra om "när" vi varit i terapeutiskt arbete, eller med vår forskning och vi är medvetna om att det finns en påverkan utifrån vårt nära förhållande till verksamheten. Hade forskningen utförts av någon med ett utifrånperspektiv så hade eventuellt andra slutsatser dragits och vi vill spegla vår medvetenhet om att detta är något som följt oss under hela forskningsprocessen utifrån fördelar och nackdelar.

Något som verkligen sticker ut i vårt resultat och överraskar är att samarbete mellan familjehem och biologisk förälder inte per automatik leder till något bra för den placerade. Detta genererar tankar om att samarbete kanske inte bara behöver innehålla det uppenbara, där de flesta av oss tänker att nu delar vi saker öppet och kommer överens så får vi det bästa resultatet tillsammans. Blir dilemmat här att alla går in med en förförståelse kring vad ett samarbete skall innehålla? Vad är det för fördomar som vi behöver pröva mot den rådande samtiden för att lära oss och inte replikera samma kunskaper igen? Varför missade man att fråga ungdomen vad som ingick i dennes värld av att samarbeta? Samhällsdiskurserna förblindar oss ibland och det blir av vikt att vi terapeuter inte tar dessa perspektiv som självklarheter. Man behöver här bevara visdomen och inta en förlåtande inställning till oss människor att den största fördomen vi kan äga är när vi inte tror att vi har några fördomar. Ett vidare lärande i stället kan vara, var befinner sig mina fördomar just nu?

Seikkula m.fl., (2011) pratar om en polyfon livsstil och det är eventuellt så här samhället behöver ta sig an dessa biologiska föräldrar framöver. Att inte skriva dem på näsan vad de kan och inte kan göra, utan bjuda in dem för att i dialog avgöra vad som är möjligt och inte, eftersom verkligheten inte uppstår innan vi möts.

Utifrån den tid vi lever i behöver professionella höja sina röster för att bevaka dessa biologiska föräldrars rätt att ta sin plats. Föräldrar med placerade barn har informerat oss om sina förutsättningar, och vi professionella behöver ta detta ansvar både på individ, grupp och samhällsnivå. Just frågan om värden genererar en följdfråga till samhället och NPM (New Public Management) hur denna önskan om tillit som många av de biologiska föräldrarna uttryckte, skall kunna överleva i ett samhälle som baserar sina insatser via kontroll?

Något annat vi funderat mycket på utifrån hur biologiska föräldrar med glädje och engagemang deltagit i denna studie, är hur vi som samhälle oavsett problematik eller svårighet ibland räknar bort mammor och pappor till våra ungdomar? Frågan som behöver ställas i samtliga sammanhang är hur ungdomar påverkas när mammor och pappor inte får vara med. Vilka är effekterna både på kort- och lång sikt? Vilket grepp genererar hälsa och vad främjar ohälsa?

Har begreppet familj en annan innebörd idag än för trettio år sedan? Hur påverkas dessa ungdomar av att det finns en förväntan på att allas föräldrar skall förvärvsarbeta och att detta genererar att skola, dagis samt idrottsklubben får större ansvar för fostran än föräldrarna själva. Föräldrar som kanske inte kan eller klarar att arbeta reduceras således till föräldrar man inte räknar med. Upplevelsen kan således bli att stigma läggs på stigma utifrån att man saknar förankring i både förvärvsarbete och fostran.

Något att benämna i anslutning till detta är att vårt samhälle har gått emot större specialisering, avgränsning och individualisering i stort. Detta inkluderar även samtalsbehandling, där enskilda behandlingsmetoder står ut och fram mer än familjeinriktade eller nätverksbaserade angreppssätt för att tackla svårigheter i människors liv. Vår studie är ett exempel på att

tillsammans-modeller har en än viktigare plats än någonsin eftersom förväntan på vad varje människa skall klara av fortsätter att accelerera. När man då inte kan, klarar, orkar eller förmår så behöver vi skapa sammanhang för detta. Individuella perspektiv har sin plats men kommer många gånger till korta. Således handlar det inte om att ta bort insatser, snarare behöver vi komplettera allt det individuella med att också börja göra saker ihop både emellan människor och inom samhället i stort.

6.2 Förslag på vidare forskning

I forskningssammanställningen i uppsatsen så framkom det att det finns för lite tillgänglig vedertagen kunskap kring relationen biologisk förälder och den placerade ungdomen, så det hade varit intressant om detta hade undersökts närmare. Vidare tänker vi att fortsatta studier behöver genomföras på det tredelade föräldraskapet där familjehem, biologiska föräldrar och oftast socialtjänsten trycker på att det behöver finnas någon som utför den samordnade funktionen för att detta föräldraskap skall fungera. Frågor till detta blir vad för kompetens och förmågor som behöver förvärvas för att inneha denna roll i det tredelade föräldraskapet? Avslutningsvis vore det intressant att komplettera denna studie med en motsvarande studie i en annan organisation och se om den gav samma resultat, eller att försöka utvidga denna studie till att omfatta en större grupp föräldrar för att få med även de som kanske inte är fullt lika nöjda.

Referenslista

- Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). Handbok i kvalitativa metoder (2., [utök. och aktualiserade] uppl. ed.). Liber.
- Akademikerförbundet SSR. (2014). *Etik & Psykoterapi - Etisk kod för psykoterapeuter*. Akademikerförbundet SSR. <https://akademssr.se/dokument/etik-och-psykoterapi>
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (Tredje upplagan ed.). Studentlitteratur.
- Ankersmit, L. (2016). The Reunification Partnership: Engaging Birth Parents and Foster Carers as Collaborators in Restoration Casework. *Australian Social Work*, 69(3), 273-282. <https://dx.doi.org/10.1080/0312407X.2015.1032988>
- Bengtsson, T., & Karmsteen, K. (2021). Recognition of Parental Love: Birth Parents' Experiences with Cooperation When Having a Child Placed in Family Foster Care in Denmark. *The British Journal of Social Work*, 51(6), 2001-2018. <https://dx.doi.org/10.1093/bjsw/bcaa127>
- Blakeslee, J., Kothari, B., McBeath, B., Sorenson, P., & Bank, L. (2017). Network indicators of the social ecology of adolescents in relative and non-relative Foster households. *Children and Youth Services Review*, 73, 173-181. <https://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.12.002>
- Bornemark, J. (2020). *Horisonten finns alltid kvar: Om det bortglömda omdömet*. (Första upplagan ed.). Volante.
- Boyle, C. (2017). 'What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care?' A systematic review. *Child & Family Social Work*, 22(S1), 22-33. <https://dx.doi.org/10.1111/cfs.12236>
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. SAGE Publications Ltd.
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan ed.). Liber AB.
- Chateaufneuf, D., Turcotte, D., & Drapeau, S. (2018). The relationship between foster care families and birth families in a child welfare context: The determining factors. *Child & Family Social Work*, 23(1), 71-79. <https://dx.doi.org/10.1111/cfs.12385>
- Collings, S., & Wright, A. (2022). Two families joined by a child: The role of direct contact in fostering relationships between birth and carer families in permanent care. *Journal of Family Studies*, 28(2), 716-732. <https://dx.doi.org/10.1080/13229400.2020.1756899>
- Creswell, J., & Poth, C. (2017). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. (Fourth ed.). SAGE Publications, Inc.
- Eriksson, A., & Toma, R. (2018). *Den förändrade föräldrarollen:-en kvalitativ studie om biologiska föräldrars upplevelse av omhändertagandet av sina barn*. [Kandidatuppsats] Högskolan i Gävle. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1242388&dswid=-1949>
- Familjevårdsstiftelsen (2023). *Vår arbetsmodell*. Hämtad 230331 från <https://familjevardsstiftelsen.se/var-arbetsmodell/>

- Fredman, G. (2014). Weaving Net-works of Hope with Families, Practitioners and Communities: Inspirations from Systemic and Narrative Approaches. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 35, 54–71 <https://dx.doi.org/10.1002/anzf.1044>
- Forsberg, T., & Triumpf, A. (2015). *Borttappade föräldrar: En kvalitativ studie om biologiska föräldrars upplevelser av att ha sina barn placerade i familjehem*. [Kandidatuppsats] Uppsala Universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:822148/FULLTEXT01.pdf>
- Forsberg, G., & Wallmark, J. (2021). *Nätverksboken: Om mötets möjligheter* (Tredje upplagan ed.).
- Fuentes, M., Bernedo, I., Salas, M., & García-Martín, M. (2019). What do foster families and social workers think about children's contact with birth parents? A focus group analysis. *International Social Work*, 62(5), 1416-1430. <https://dx.doi.org/10.1177/0020872818775475>
- Gergen, K. (2023). *An invitation to social construction: Co-creating the future* (4th ed.). SAGE Publications Ltd
- Gergen, K. (2009). *Relational being: Beyond self and community*. Oxford University Press.
- Grigholm Hallstenson, M., & Nordin, E. (2021). *Familjehemsföräldrars erfarenheter av kontakt med placerade barns biologiska föräldrar och med socialarbetare: -En kvalitativ intervjuundersökning*. [Kandidatuppsats] Örebro Universitet. Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1572787/FULLTEXT01.pdf>
- Haarakangas, K. (1997). Hoitokokouksen äänet. *The voices in treatment meeting. A dialogical analysis of the treatment meeting conversations in family-centred psychiatric treatment process in regard to the team activity*. English Summary. [Doktorsavhandling] Jyväskylän Studies in Education, Psychology and Social Research, 130, 119–126. Tryckt upplaga.
- Haarakangas, K. (2011). *Läkande dialogiska samtal: I terapi och psykiatrisk vård* ; översättning: Ulla Silfvenius (1. uppl. ed.). Studentlitteratur.
- Hedin, L. (2015). Good Relations between Foster Parents and Birth Parents: A Swedish Study of Practices Promoting Successful Cooperation in Everyday Life. *Child Care in Practice : Northern Ireland Journal of Multi-disciplinary Child Care Practice*, 21(2), 177-191.
- Håkansson, C. (2007). *Att rymma både och: Om vanlighet, mod och professionella samtal*. Mareld.
- Håkansson, C. (2000). *Det utvidgade terapirummet*. Bjurner och Bruno AB
- Håkansson, C. (2014). *The Extended Therapy Room coming from an authentic place - : A phenomenological-hermeneutic study of my experience as a psychotherapist in the Extended Therapy Room*. University of Jyväskylä. Department of Social Sciences Philosophy. Doktorsavhandling.
- Håland, J. (2017). *Vad beror framgång i familjehem på? : En kvalitativ studie om familjehems erfarenheter av hinder och möjligheter*. [Kandidatuppsats] Uppsala Universitet, Sociologiska Institutionen. <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:1106381>
- Höjer, I., & Allmänna barnhuset. (2007). *Föräldrars röster - hur är det att ha sina barn placerade i fosterhem?: Brukare och forskare samverkar* (Skriftserie (Stiftelsen Allmänna barnhuset), 2007:2). Allmänna barnhuset.

Höjer, I. (2011). Parents with Children in Foster Care - How Do They Perceive Their Contact with Social Workers? *Practice* (Birmingham, England), 23(2), 111-123.

<https://dx.doi.org/10.1080/09503153.2011.557149>

Jacobsen, I-D. (2007). *Förståelse, beskrivning och förklaring – Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Studentlitteratur.

Järvinen, M., & Luckow, S. (2020). Sociological Ambivalence: Relationships between Birth Parents and Foster Parents. *Sociology* (Oxford), 54(4), 825-841.

<https://dx.doi.org/10.1177/0038038519896937>

Kunskapsguiden (2022). *Om familjehemsvård*. Hämtad 221010 från

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/familjehem/om-familjehemsvard/>

Leon, S., & Dickson, D. (2019). The Impact of Kinship Networks on Foster Care Children's Outcomes. *Family Relations*, 68(2), 169-184 .

<https://doi.org/10.1111/fare.12340>

Linares, L., Montalto, D., Rosbruch, N., & Li, M. (2006). Discipline Practices Among Biological and Foster Parents. *Child Maltreatment*, 11(2), 157-167.

<https://doi.org/10.1177/1077559505285747>

Linares, L., Rhodes, J., & Montalto, D. (2010). Perceptions of Coparenting in Foster Care. *Family Process*, 49(4), 530-542.

<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2010.01338.x>

Lorentzen, A., & Pettersson Nygren, I. (2022). Socialtjänstens stöd till föräldrar med familjehemsplacerade barn: En kvalitativ studie om socialarbetares syn på behovet av stöd och det stöd som erbjuds

<https://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1723857&dswid=-9825>

Maaskant, A., Van Rooij, F., Bos, H., & Hermanns, J. (2016). The wellbeing of foster children and their relationship with foster parents and biological parents: A child's perspective. *Journal of Social Work Practice*, 30(4), 379-395.

<https://dx.doi.org/10.1080/02650533.2015.1092952>

Manneklint, M., & Hartman, E. (2013). Relationen mellan familjehem & biologiska föräldrar: En (o) komplicerad relation? Synen på familjehemmens kontakt med barnets biologiska föräldrar, samt det stöd som ges från familjehemssekreterare i denna kontakt.

[Kandidatuppsats] Linnéuniversitet, fakulteten för samhällsvetenskap, Institutionen för socialt arbete. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:634246>

McWey, L., Acock, A., & Porter, B. (2010). The impact of continued contact with biological parents upon the mental health of children in foster care. *Children and Youth Services Review*, 32(10), 1338-1345. <https://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.05.003>

McWey, L., Cui, M., & Stevenson Wojciak, A. (2022). Current caregiver involvement and contact with biological parents are associated with lower externalizing symptoms of youth in out-of-home child welfare placements. *Journal of Social Work Practice*, Ahead-of-print (Ahead-of-print), 1-16. <https://dx.doi.org/10.1080/02650533.2022.2034767>

Mihalec-Adkins, B., Day, E., Cooley, M., & Thompson, H. (2022). The Emotional Toll of Juggling Families: Adolescents' Simultaneous Relationships with Biological Parents and

- Foster Caregivers. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 39(5), 561-571.
<http://dx.doi.org/10.1007/s10560-022-00835-7>
- Morgan, A. (2004). *Vad är narrativ terapi?*, Mareld.
- Ruiz-Romero, K., Salas, M., Fernández-Baena, F., & González-Pasarín, L. (2022). Is contact with birth parents beneficial to children in non-kinship foster care? A scoping review of the evidence. *Children and Youth Services Review*, 143, 106658.
<https://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106658>
- Said Salem, R., & Wilde, L. (2022). Life after an out-of-home placement: What biological parents in foster care tell us about parenthood. *Child & Family Social Work*, 27(2), 112-120.
<https://dx.doi.org/10.1111/cfs.12857>
- Salas Martínez, M., Fuentes, M., Bernedo, I., & García-Martín, M. (2016). Contact visits between foster children and their birth family: The views of foster children, foster parents and social workers. *Child & Family Social Work*, 21(4), 473-483.
<https://dx.doi.org/10.1111/cfs.12163>
- Scarpa, M., Di Martino, S., & Prilleltensky, I. (2021). Mattering Mediates Between Fairness and Well-being. *Frontiers in Psychology*, 12, 744201.
<https://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2021.744201>
- Seikkula, J. (2011). Becoming Dialogical: Psychotherapy or a Way of Life? *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 32(3), 179-193.
<https://doi.org/10.1375/anft.32.3.179>
- Seikkula, J. (1996). *Öppna samtal: Från monolog till levande dialog i sociala nätverk*. Mareld.
- Seikkula, J & Arnkil, T. (2011). *Sociala nätverk i dialog* (2. uppl. ed.). Studentlitteratur.
- SFS 1988:870. Lagen om vård av missbrukare i vissa fall.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1988870-om-var-d-av-missbrukare-i-vissa-fall_sfs-1988-870
- SFS 1990:52. Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-199052-med-sarskilda-bestammelser-om-var-d_sfs-1990-52
- SFS 1993:387. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1993387-om-stod-och-service-till-vissa_sfs-1993-387
- SFS 2001:453. Socialtjänstlag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453
- SFS 2003:460 Lagen om etikprövning av forskning som avser människor.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460
- Socialstyrelsen (2019). *Barn i familjehem – umgänge med föräldrar och andra närstående*. Kunskapsstöd till socialtjänsten Version 3, Artikelnummer 2023-2-8350.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2023-2-8350.pdf>
- Socialstyrelsen (2017). *Ett Hem Att Växa I: Familjehemmets Bok: Grundutbildning För Jour- Och Familjehem*. Utökad Och Reviderad Utgåva] ed.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2017-8-1.pdf>

Socialstyrelsen (2020). *Placerade barn och unga: Handbok för socialtjänsten*. Artikelnummer 2020-3-6640. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2020-3-6640.pdf>

SoF 2001:937. Socialtjänstförordningen. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstforordning-2001937_sfs-2001-937

Spielfogel, J., & Leathers, S. (2022). Supporting collaborative relationships between parents and non-relative foster parents. *Child & Family Social Work*, 27(4), 646-655. <https://dx.doi.org/10.1111/cfs.12913>

Strömberg, A., & Hellman, K. (2021). *Glöm inte barnens föräldrar!: En kvalitativ studie om hur familjehemsföräldrar uppfattar relationen till placerade barns biologiska föräldrar*. [Kandidatuppsats] Ersta Sköndal Bräcke Högskola, Institutionen för socialvetenskap. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:1571514>

Sulimani-Aidan, Y. (2018). Left behind: How to encourage biological parents' involvement in their children's group homes. *Child & Family Social Work*, 23(2), 180-187. <https://dx.doi.org/10.1111/cfs.12397>

Sutton, A. D. B. (2012). *A critical ethnography exploring african american biological parents' experiences with child welfare service providers* (Order No. AAI3450916). Available from Social Science Premium Collection. (1018358655; 201222341). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/critical-ethnography-exploring-african-american/docview/1018358655/se-2>

Touati, C. D., Miljkovitch, R., Dubois-Comtois, K., Sirparanta, A., Deborde, A-S. (2021). Risk and protective factors related to out-of home care and their impact on mental health outcomes: A systematic review of the literature. *Devenir Volume 33, Issue 2, April 2021*, pages 135 to 172. <https://dx.doi.org/10.3917/dev.212.0135>

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer* (4., [omarb.] uppl. ed.). Studentlitteratur.

Vanschoonlandt, F., Vanderfaellie, J., Van Holen, F., De Maeyer, S., & Andries, C. (2012). Mental Health of Foster Children. *Child Welfare*, 91(6), 149-166. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/mental-health-foster-children-do-biological/docview/1509394876/se-2>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Hämtad från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad från <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2002-01-08-forskningsetiska-principer-inom-humanistisk-samhallsvetenskaplig-forskning.html>

Weitz, Y., & Karlsson, M. (2021). Professional or authentic motherhood? Negotiations on the identity of the birth mother in the context of foster care. *Qualitative Social Work : QSW : Research and Practice*, 20(3), 703-717. <https://dx.doi.org/10.1177/1473325020912815>

White, M. (2012). *Kartor över Narrativ Praktik*. (1. Uppl.). Studentlitteratur.

Wissö, T., Melke, A., & Josephson, I. (2022). Social workers' constructions of parents to children in foster care. *Qualitative Social Work : QSW : Research and Practice*, 21(4), 748-764. <https://dx.doi.org/10.1177/14733250211019455>

Ösgård, A., & Karén, I. (2022). "Vi vill ha en triangel där alla sidor är lika långa": En kvalitativ intervjustudie om familjehemssekreterares perspektiv på det tredelade föräldraskapets påverkan på familjehemsplacerade barn. [Kandidatuppsats] Mälardalens Universitet, Akademin för hälsa, vård och välfärd. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:1673380>

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Hej!

Du får detta informationsbrev då du tidigare har visat intresse till att delta i en intervjustudie om samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehemsföräldrar. Det är viktigt att du tar dig tid att läsa igenom informationen och du får gärna ställa frågor till oss om du undrar över något.

Vi, Tomas Carlsson och Ulla-Karin Littorin jobbar på Familjevårdsstiftelsen i Göteborg och läser samtidigt en legitimationsgrundande utbildning till psykoterapeuter inom familjeterapi, på Göteborgs Universitet. Under våren 2023 kommer vi att skriva vår examensuppsats utifrån denna studie.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka biologiska föräldrars upplevelse av hur samarbete med familjehemsföräldrar skapas och hur det fungerar. Det saknas i dag forskning som visar vad som behövs göras tillsammans, trots att det lyfts som ett viktigt område för att de barn/ungdomar som bor i familjehemmet ska ha det så bra som möjligt. Vår förhoppning är att hitta det som fungerar, men även hitta områden där arbetet kan utvecklas.

Vi vänder oss till dig då du har haft kontakt med Familjevårdsstiftelsen och vi tror att du har erfarenheter som är värdefulla för oss. Vi kommer att genomföra intervjuer med flera personer som haft sina familjemedlemmar boende i något av våra familjehem och som kommer att bidra med olika erfarenheter.

Hur går det till?

Vår önskan är att intervjua dig på en plats som du själv kan välja, förslagsvis vårt kontor eller ditt hem. Vi hittar tillsammans en tid som passar för en intervju som kommer att ta ca 1h. Intervjun kommer att spelas in och sedan skrivas ut innan den bearbetas. Så snart uppsatsen är godkänd kommer inspelningen och utskriften att raderas.

Samtycke

Innan vi inleder intervjun kommer du att få denna information igen och vi kommer att be dig att skriva under en samtyckesblankett där du säger ja till att delta i studien. Samtycket är självklart frivilligt och kan tas tillbaka om du ångrar dig, även efter att intervjun är genomförd. Det är bara att meddela oss om du inte längre önskar delta.

Anonymitet/Konfidentialitet

Den information vi får genom intervjun med dig kommer att aidentifieras och de citat och den information som tas med i uppsatsen kommer inte att kunna härledas till dig. Allt arbetsmaterial, inklusive samtyckesblanketten, kommer att raderas då uppsatsen är godkänd och under arbetsprocessen kommer materialet att förvaras på ett säkert sätt och inte vara tillgängligt för någon annan än författarna och handledaren.

Etik

Studien kommer att följa de forskningsetiska riktlinjer som finns för uppsatsskrivande när det gäller samtyckeskrav, informationskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav. Studien bedöms inte utsätta deltagarna för några kända risker.

Övrigt

Efter att uppsatsen är godkänd av examinator, får du gärna ta del av den om du önskar.

Har du frågor om uppsatsen eller tillvägagångssättet så kontakta oss eller vår handledare:

Tomas Carlsson
Tomas@familjevardsstiftelsen.se
0706 398467

Ulla-Karin Littorin
Ulla-Karin@familjevardsstiftelsen.se
0703 980245

Handledare
Jonas Stålheim
jonas.stalheim@socwork.gu.se

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Samtycke

Jag samtycker till att delta i en intervjustudie om biologiska föräldrars tankar om hur samarbetet med familjehemsföräldrar görs och hur det fungerar. Intervjuerna kommer att vara underlag för en examensuppsats på psykoterapeutprogrammet vid institutionen för socialt arbete vid Göteborgs Universitet.

- Jag har läst den skriftliga information som jag fått angående studien och även fått informationen muntligt.
- Jag förstår syftet med intervjun och att det som framkommer i intervjun kommer att användas i oidentifierad form i den angivna uppsatsen.
- Jag har fått möjlighet att ställa frågor om det som varit oklart gällande studien.
- Jag vet att mitt deltagande i studien är frivilligt och att jag kan ta tillbaka mitt samtycke under processens gång, även efter intervjun, utan att ange något skäl till detta.
- Jag samtycker till att intervjun spelas in och transkriberas och att materialet sparas tills uppsatsen är godkänd av examinator.

Ort..... Datum.....

Namnsteckning.....

Namnförtydligande.....

Intervjuguide

Fakta

- Hur gammalt var ditt barn när det bodde i familjehem?
- Hur länge var det placerat i familjehemmet?
- SoL eller LVU/LVM
- Vad tänker du när jag säger samarbete mellan dig och familjehemmet?
- Var hamnar du?

Inledande kontakt

- Kan du berätta hur du först kom i kontakt med familjehemmet?
- Vem gjorde vad för att skapa kontakt, socialtjänst, FVS, du, familjehemmet, barnet?
- Kan du berätta mer om den inledande kontakten och hur det blev för dig?
- Vad visste du innan?
- Vad uppfattade du gjordes för att ni skulle få kontakt?

Under placeringen

- Fungerade det på samma sätt under hela placeringen?
- Några exempel när det fungerade extra bra eller dåligt?
- Vem gjorde vad då?
- Vad blev konsekvensen för ditt barn när samarbetet inte fungerade/ fungerade?
- Vad blir konsekvenserna för dig när det inte fungerar?
- Hur påverkade det din kontakt med ditt barn?

Vid avslut

- Hur fungerade samarbetet vid avslutet av placeringen?
- Vart flyttade ditt barn efter familjehemmet?
- Har du och familjehemmet haft fortsatt kontakt med varandra?

Egna tankar

- Vad hade du önskat mer av eller i stället för det som gjordes?
- Vad ser du som försvårande omständigheter i samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehem?
- Vad tror du generellt är viktigt för att skapa ett fungerande samarbete?
- Hur mycket handlar om personerna och hur mycket handlar om formen tror du?